

Motioner: Bostad, Utrikes och försvar, Konstitution

Slutprotokoll, partistämman 2021

Centerpartiet

Bostad, Utrikes och försvar, Konstitution

Innehåll

Bostad	2
10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.5: Bostadspolitik	2
10.6, 10.7: Sänkta trösklar till bostadsmarknaden	7
10.8: Bostäder för äldre	10
10.9, 10.10, 10.11, 10.12: Lantmäteriverksamhet	11
10.13, 10.14, 10.15, 10.16, 10.17, 10.18, 10.19, 10.20, 10.21, 10.22: Plan- och bygglagen	12
10.23, 10.24, 10.25, 10.10.8: Planpolitik	15
10.27: Ödehus	15
10.28, 10.29, 10.30, 10.31, 10.32, 10.33: Skydd av åkermark	16
10.34: Egnahemsbyggande	19
10.35, 10.36: Hållbart byggande	20
10.37: Avfallshantering vid vissa fastigheter	21
10.38, 10.39: Samhällsplanering efter pandemin	21
10.40, 10.41, 10.42, 10.43, 10.44: Socialt och ekonomiskt hållbar bostadsmarknad	22
Utrikes och försvar	25
10.45: Ryssland och EU	25
10.46: Uigurer i Xinjiang	26
10.47, 10.48: Nationellt fyrverkeriförbud för privatpersoner	27
10.49, 10.50, 10.51, 10.52, 10.53: Ett bättre civilt försvar och ökad självförsörjningsförmåga	28
10.54: De marina myndigheterna	31
10.55: Nordiskt försvarssamarbete	32
10.56, 10.57: Medborgartjänst och alternativ till värnplik	32
10.58: Cybersäkerhet	33
Konstitution	34
2.1, 2.2: Skydd för demokratin	34
10.59, 10.60, 10.61: Yttrandefrihet och sociala medier	35
10.62: Kriminalisering av förnekandet av Förintelsen	37
10.63: Sveriges politik före och under andra världskriget	37
1.1: Målstyrd myndighetsutövning	38
10.64: Förvaltningsrätt	39
10.65: Demokrati och föreningsarbete	40
10.66: Beslutsprocess i riksdagen	40
10.67: Diskriminering mot äldre	40
10.68: Minusröst i allmänna val	41
10.69: Skilda valdagar	41
10.70: Kandidatur	42
10.71: Ledamöter i Riksdagen	42
10.72, 10.73: Rösträttsålder	43
2.3, 2.4, 2.5, 2.6: Villkor för förtroendevalda	44
10.74: Svenska kyrkan	46
10.75: Ansökan om askspridning	47

Bostad

10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.5: Bostadspolitik

10.1.1 att Centerpartiet vill främja och öppna upp för fler upplåtelseformer än enbart hyr och köp, exempelvis genom att justera avtalsförhållanden mellan fastighetsägare och hyresgäst.

10.1.2 att Centerpartiet vill sänka skatten och förenkla regelverket för andrahandsuthyrning.

10.1.3 att Centerpartiet verkar för en ökad rörlighet på bostadsmarknaden genom sänkt reavinstkatt vid bostadsförsäljning av bostäder som varit borta från marknaden en längre tid.

10.1.4 att Centerpartiet vill anpassa amorteringskravet i syfte att förenkla inträdet på bostadsmarknaden.

10.1.5 att se över regler för hantering av byggmaterial och byggavfall för att möjliggöra ökad återanvändning och cirkularitet i byggsektorn.

10.1.6 att Centerpartiet vill sänka tillgänglighetskraven för komplementbostadshus (avser Attefallshus som används som bostad).

10.1.7 att Centerpartiet vill utöka den tillåtna byggnadsytan för Attefallshus från 30 till 40 kvadratmeter (avser såväl bostad som komplementbyggnad).

10.1.8 att Attefallslagstiftningen ändras så att det blir möjligt att inreda ytterligare två bostäder i ett ursprungligt enbostadshus.

10.1.9 att de utpekade kärnöarna i Stockholms skärgård med omnejd inte ska omfattas av någon form av förstärkt strandskydd.

10.1.10 att strandskyddet lättas i syfte att möjliggöra exploateringar i kollektivtrafikhöga lägen och bättre kunna nyttja gamla kajmiljöer.

10.1.11 att Centerpartiet verkar för att förenkla regelverket för byggande på vatten.

10.1.12 att strandskyddet upphävs i sin helhet på redan exploaterad mark.

10.1.13 att Centerpartiet ska verka för tidsbegränsade frizoner från plankrav för att främja bostadsbyggande och modern stadsutveckling.

10.1.14 att Centerpartiet verkar för att antagna detaljplaner lättare kan ändras under pågående genomförandetid i syfte att möta nya uppkomna behov.

10.1.15 att Centerpartiet verkar för att lätta kraven vid byggnation av vissa typer av bostäder som avser en bostadssituation av mer tillfällig karaktär, exempelvis studentbostäder eller nya modeller som co-living, vad gäller bland annat krav på tillagningsinredning, storlek på hygienutrymmen och ljuskraV i fastighetens samtliga lägenheter.

10.1.16 att Länsstyrelsen får i uppdrag att lösningsorienterat samarbeta med landets kommuner för att möjliggöra stadsutveckling i centrala och kollektivtrafikhöga lägen.

10.1.17 att Centerpartiet verkar för att i högre grad möjliggöra byggherredrivna planprocesser i syfte att korta och effektivisera planprocessen.

10.1.18 att Centerpartiet arbetar för generösare bullerregler så att det blir lättare att bygga bostadsfasader med ej öppningsbara fönster.

10.1.19 att Centerpartiet ska verka för att regeringen genomför en grundlig översyn av riksintressena med syftet att möjliggöra en hållbar stadsutveckling.

10.1.20 att Centerpartiet verkar för att bostadsbyggande ska göras till ett riksintresse och likställas med övriga riksintressen, för att möjliggöra en hållbar stadsutveckling i närtid, samtidigt som ovanstående översyn av riksintressena sker.

10.2.1 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten att reavinstskatt vid försäljning av bostad ska beräknas exklusive inflation.

10.2.2 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten till sänkt reavinstbeskattning vid försäljning av bostad.

10.2.3 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten att kombinera sänkning av reavinstbeskattning vid försäljning av bostad med nedtrappning av ränteavdrag för bostadslån.

10.3.1 att Centerpartiet verkar för att Riksintressena bryts ner till regionala/lokala skillnader då Sverige är ett avlångt land med stora variationer i dess olika landskap.

10.3.2 att Centerpartiet verkar för ett större samarbete mellan olika myndigheter för att de ska förstå och se helheten.

10.4.1 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten att följa Norges exempel att tillåta uthyrning av halva bostaden man själv bor i skattefritt.

10.5.1 att Centerpartiet tar initiativ till att skapa testbäddar för innovativt byggande i Sverige i syfte enligt motionens intentioner.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen lyfter bostadspolitiska förslag ur ett brett perspektiv och tar upp såväl bostadsskatter som riksintressesystemet, hållbarhet och regelförenklning. Strandskyddsregler och planprocesserna lyfts också i syfte att möjliggöra utveckling på fler ställen samt snabbare åstadkomma nya bostäder. Även frågor om innovativt byggande tas upp.

Under lång tid var antalet upplåtelseformer på bostadsmarknaden ganska få. På senare år har nya upplåtelseformer dykt upp. Så kallade kompiskontrakt erbjuds av vissa bostadsbolag. Ågarlägenheter och hyrköp har tillkommit. Botell har vuxit fram. Andrahandsuthyrningen har vunnit mark. Friggebodarna – som i praktiken var gäststugor – har avlösts av Attefallshus som det går att bo i. Ett mål för samhällsplaneringen bör vara en strävan efter blandade upplåtelseformer och en mångfald av bostadslösningar. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner, men konstaterar samtidigt att Centerpartiet återkommande fattat beslut om att verka för blandade upplåtelseformer.

Centerpartiet vill se mer förmånliga skatteregler för andrahandsuthyrning liksom för uthyrning av delar av den egna bostaden. När ett bostadshus utformas så att två eller fler lägenheter i huset hyrs ut räknas uthyrningen som näringsaktivitet och beskattas därefter. Exempel finns på lösningar som är värda att utvärdera, såsom den norska modellen där halva bostadsytan kan hyras ut skattefritt. För att öka antalet tillgängliga hyresbostäder på marknaden är liberaliseringar på det här området nödvändiga. Också här instämmer partistyrelsen i motionärernas intention och konstaterar att frågan återkommande aktualiserats, senast i samband med partistämman 2019.

Genomförandet av en skattereform, som kan förbättra bostadsmarknadens funktionsätt bör vara av hög prioritet de närmsta åren. Reavinstskatten är ett exempel på en sådan skatt som i hög utsträckning påverkar hur väl bostadsmarknaden fungerar. Hur skatten förhåller sig till inflation, skattens storlek och vad eventuella förändringar bör få för konsekvenser för skattesystemet i övrigt är saker som är relevanta i sammanhanget. Partistyrelsen instämmer i intentionerna i motionerna men menar att en skattereform behöver förhålla sig till fler frågor än enbart nivån på reavinstskatten. Centerpartiet säger dock nej till en återinförd fastighetsskatt, då en sådan skulle leda till kraftigt ökade boendekostnader och slå hårt mot landsbygden och de gröna och blå näringarna.

Att amorteringskrav infördes var i grunden positivt mot bakgrund av kraftigt stigande bostadspriser och en tilltagande skuldsättning. Däremot var det ett misstag att närmast omedelbart införa skärpta amorteringskrav utan att effekterna av de befintliga amorteringskraven hade analyserats. Som en följd av Covid-19-pandemin har undantag gjorts från detta regelverk, och det finns därför skäl att se över hur amorteringskraven bör utformas på sikt och hur de kan anpassas till nya spar- och finansieringsformer. Justeringar av kreditrestriktionerna behöver

givetvis ta hänsyn till hushållens skuldsättning, partistyrelsen delar emellertid motionärernas uppfattning och föreslår att att-satsen bifalls.

Avfallet från byggnation, rivning och anläggning måste tas om hand bättre. Det behövs en bättre samverkan mellan kommuner och branschens aktörer för att minska mängden avfall och för att göra det lättare att återvinna byggmaterial. Samtidigt behövs under de kommande åren en rad åtgärder för att öka återbruk och minska avfallsmängderna, bland annat till följd av att en rad EU-direktiv på området har reviderats. Från EU väntas också i närtid ytterligare insatser för att öka cirkulariteten i byggandet. Partistyrelsen instämmer i intentionerna i motionen men menar samtidigt att skrivningen i den föreslagna att-satsen behöver ändras något för att återspegla det arbete som pågår. Partistyrelsen föreslår därför en annan formulering.

Centerpartiet vill motverka det underskott på bostäder som finns i många kommuner. Attefallshusen innebär en välkommen möjlighet för exempelvis villaägare att bidra till ett ökat bostadsutbud, och partistyrelsen instämmer i motionärernas intentioner att öka storleken för bygglovsbefriade komplementbostadshus. Beslut om detta fattades också i samband med partistämman 2019. Attefallshus som ska användas som permanentbostäder ska i dag uppfylla tillgänglighetskrav för människor med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. När det kommer till tillgänglighetskrav i flerbostadshus såsom studentlägenheter och liknande kan det finnas behov av att förändra kraven för att åstadkomma ett mer kostnadseffektivt byggande. Samtidigt finns i dag möjlighet att bygga också små bostäder med höga krav på tillgänglighet. Eftersom Attefallshusen i hög grad byggs industriellt är vinsterna med att sänka tillgänglighetskraven för dessa sannolikt små.

Möjligheten till livskraftiga landsbygder i hela landet är beroende av möjligheten till utveckling av såväl bostäder som näringsverksamheter. För att detta ska vara möjligt behöver strandskyddslagstiftningen reformeras. En sådan förändring av strandskyddsreglerna måste både ta hänsyn till lokala behov av ny bebyggelse och exploatering, samt värna höga naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. Nyligen har en utredning om strandskyddet överlämnat sitt betänkande till regeringen.

När det gäller utvecklingen av skärgårdarnas så kallade kärnöar slår utredningen fast att många av dessa varit bebodda under lång tid. Man menar därför att kust- och skärgårdsområden som uppfyller föreslagna kriterier kan redovisas som landsbygdsområden i översiktsplan med lättnader vid upphävande eller dispensprövning, eller – om länsstyrelsen så beslutar – kan strandskyddet upphävas inom sådana områden. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner men menar att skrivningen i den föreslagna att-satsen behöver justeras för att kunna ge vägledning i hur Centerpartiet ska förhålla sig till strandskyddsutredningen.

Också när det gäller exploateringar i kollektivtrafiknära lägen instämmer partistyrelsen i motionens intentioner men hänvisar även här till att det måste finnas en balans mellan värnandet av stora naturvärden och de möjligheter till dispens som finns och som föreslås i utredningen. Partistyrelsen ser däremot betydande svårigheter att generellt och i alla förekommande fall upphäva strandskyddet på redan exploaterad mark.

Förekomsten av bostäder på vatten är i grunden inget nytt. Brist på mark, teknikutveckling med mera har dock gjort att möjligheterna till etablering av denna typ av bostäder ökat. Det råder emellertid oklarhet kring vilka lagar och regler som bör tillämpas i dessa fall. Partistyrelsen menar därför att det finns ett behov av att detta förtydligas.

För att nya tekniker och metoder i byggandet ska kunna utvecklas är det viktigt att det finns utrymme för innovationer. Det bör därför finnas möjlighet att på vissa platser peka ut innovationsytor där avsteg från gällande byggregler är tillåtna. Detta kan skapa fler möjligheter för bostadsbolag, byggare och arkitekter att tänka nytt och pröva nya lösningar. Partistyrelsen instämmer därför i motionernas intentioner när det gäller tidsbegränsade frizoner från plankrav, men föreslår en annan lydelse än vad motionärerna gör i den föreslagna att-satsen.

Behovet av bostäder är stort, inte minst i storstadsregionerna. För att det ska vara möjligt att öka byggtakten är det viktigt med en god planberedskap och att korta planprocesserna. Det gör det viktigt att handläggning av överklaganden och liknande tidsbegränsas. Plan- och bygglagen medger redan i dag möjligheten att ändra en antagen detaljplan under genomförandetiden, i synnerhet mot bakgrund "av nya förhållanden av stor allmän vikt som inte har kunnat förutses vid planläggningen". Partistyrelsen ställer föreslår därför att motionens att-sats avslås.

Frågan om förenklade byggregler för exempelvis studentbostäder är något som Centerpartiet under längre tid drivit. Nya former av delningsekonomi, där co-living är ett exempel, är välkomna inslag på bostadsmarknaden och något som bör bejakas. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner men föreslår att-sats med annan lydelse.

Stockholms och Skåne län har av regeringen fått i uppdrag att utgöra regionplaneorgan och samordna i de fall då den fysiska miljön i två eller flera kommuner berörs. Detta för att bland annat möjliggöra bostadsbyggande av strategisk betydelse på regional nivå. Exempelvis i kollektivtrafiknära lägen. Centerpartiet välkomnar detta och ser positivt på att regionplanering tillämpas i de regioner där kommun- och regionföreträdare gemensamt anser

att det är lämpligt. Detta förutsätter givetvis ett väl fungerande samarbete med länsstyrelserna. Partistyrelsen instämmer därmed med motionens intentioner men ser behov av att bredda den föreslagna att-satsen.

Under senare tid har vi sett att byggherrar blivit allt mer involverade i planprocesser. När kommuner och myndigheter tillgängliggör relevant samhällsinformation såsom geodata förändras förutsättningarna radikalt. Inte minst i samband med större exploateringar. Ett behov har därmed uppstått av att justera lagar och regler för en ökad samverkan mellan kommuner, privata aktörer och berörda myndigheter. Centerpartiet har varit drivande för införandet av privat initiativrätt.

Partistyrelsen instämmer med andra ord i motionens intention men föreslår mot bakgrund av ovanstående inte bifall.

Bullerreglerna har under senare år justerats men ytterligare förändringar behövs, exempelvis för att möjliggöra förtätning och byggande i kollektivtrafiknära lägen. Centerpartiet ser bland annat behov av att större hänsyn tas till teknikutvecklingen som gör det möjligt att hantera buller utan att kompromissa med inomhusklimatet. Därför bör buller mätas innanför fasad snarare än utanför. Partistyrelsen instämmer i intentionerna i motionen men menar att-satsen behöver breddas.

Centerpartiet har under lång tid varit drivande för att riksintressesystemet ska reformeras. Vi vill att befintliga riksintressen preciseras, att krav ställs på att de återkommande aktualiseras, och att mindre mark omfattas. Beslut om detta togs senast vid partistämman 2019. Boverket har sedan 2020 i uppdrag att leda arbetet med att ta frågan framåt. Arbetet med detta är i full gång och görs i samverkan mellan Boverket och flertalet av de berörda myndigheterna. I vissa fall kan regionala intressen vara relevanta för återopande av ett riksintresseanspråk, men i grunden bör ett riksintresse omfatta sådant som är av just nationellt intresse, och som inte redan skyddas genom annan lagstiftning. Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning.

När det gäller förslaget om att göra bostadsbyggande till riksintresse så ser partistyrelsen stora risker med en sådan ordning, inte minst i förhållande till det kommunala självstyret. I praktiken skulle ett införande av ett riksintresse för bostadsbyggande innebära att statliga myndigheter ges ett betydande inflytande över kommunala planprocesser, och det kommunala planmonopolet skulle således kringkärvas väsentligt. Därtill finns betydande risker för att kommuner, inom sådana riksintresseanspråk, förhindras att planlägga andra viktiga samhällsfunktioner såsom idrottsanläggningar, handel, verksamhetslokaler och liknande. Därutöver skulle ett nytt riksintresse för bostäder inte försvaga befintliga riksintresseanspråks skydd mot exploatering. Ett riksintresse för bostadsbyggande skulle också strida mot principerna för riksintressesystemet och därmed bli svårt att implementera utan att allvarliga konflikter med andra väsentliga samhällsintressen uppstår. I arbetet med att reformera riksintressesystemet är det centralt att begränsa och precisera riksintresseanspråken, och i det sammanhanget skulle det som föreslås i motionen sannolikt bli direkt kontraproduktivt. Den genomlysning av riksintressena som Boverket fått i uppdrag att genomföra syftar till att minska systemets negativa effekter på bostadsbyggandet.

Partistämman beslutade:

att en skattereform som bland annat förbättrar bostadsmarknadens funktionssätt genomförs.

att arbetet med att implementera EU:s avfallspaket intensifieras för att möjliggöra ökad återanvändning och cirkularitet i byggsektorn.

att strandskyddslagstiftningen bör utformas så att hänsyn tas till utvecklingen på skärgårdarnas så kallade kärnöar.

att en möjlighet att peka ut innovationsytor där avsteg från gällande byggregler är tillåtna införs.

att en översyn av kraven för bostäder av en mer tillfällig karaktär, såsom studentbostäder eller co-living, genomförs.

att regionplanering införs i de regioner där kommun- och regionföreträdare gemensamt anser att det är lämpligt

att samtliga bullerregler moderniseras, bland annat genom att bullernivåer mäts och värderas innanför fasad i syfte att stimulera användning och utveckling av nya tekniska lösningar.

att Centerpartiet ska verka för att regeringen genomför en grundlig översyn av riksintressena med syftet att möjliggöra en hållbar stads- och landsbygdsutveckling.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

10.1.4 att Centerpartiet vill anpassa amorteringskravet i syfte att förenkla inträdet på bostadsmarknaden.

10.1.11 att Centerpartiet verkar för att förenkla regelverket för byggande på vatten.

10.1.19 att Centerpartiet ska verka för att regeringen genomför en grundlig översyn av riksintressena med syftet att möjliggöra en hållbar stadsutveckling.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.1.1

10.1.2

10.1.3

10.1.5

10.1.7

10.1.8

10.1.9

10.1.10

10.1.13

10.1.15

10.1.16

10.1.17

10.1.18

10.2.1

10.2.2

10.2.3

10.3.1

10.3.2

10.4.1

10.5.1

Partistyrelsen föreslår partistämman avslå följande motioner:

10.1.6

10.1.12

10.1.14

10.1.20

10.6, 10,7: Sänkta trösklar till bostadsmarknaden

10.6.1 att Centerpartiet verkar för att införa fri hyressättning i hela beståndet av hyresrätter. Den fria hyressättningen införs stegvis i kombination med andra verktyg som bostadsbidrag och satsningar på bostadsbyggande.

10.6.2 att Centerpartiet verkar för att underlätta andrahandsuthyrning genom att höja taket för beskattning av hyresinkomst.

10.6.3 att Centerpartiet verkar för en större flexibilitet i bankernas utlåningsprocess för att lättare kunna tillhandahålla lån till exempelvis unga.

10.6.4 att Centerpartiet ska driva frågan om att snarast fasa ut ränteavdraget.

10.6.5 att Centerpartiet verkar för att bostadsrättsföreningar som utgångspunkt ska tillåta andrahandsuthyrning och att dessa inte får neka uthyrning utan sakliga skäl.

10.6.6 att Centerpartiet verkar för att köp av hyreskontrakt avkriminaliseras.

10.6.7 att Centerpartiet verkar för att förändra regler kring folkbokföring så att det är möjligt att skriva sig på exempelvis en kajplats eller campingplats.

10.6.8 att Centerpartiet verkar för att införa besöksstandard som en ny byggstandard. Detta i syfte att underlätta nybyggnation och renovering i framförallt mindre bostäder.

10.6.9 att Centerpartiet verkar för att avskaffa kommunala parkeringsnormer vid ny- och ombyggnation.

10.6.10 att Centerpartiet verkar för att byggsektorns koldioxidutsläpp kraftigt minskas genom att underlätta byggbranschens omställning med exempelvis träbyggande.

10.6.11 att Centerpartiet verkar för ett utökat producentansvar vad gäller byggmaterials livscykelperspektiv. Detta kan ske genom en högre andel återvinning, större demonterbarhet och bättre avfallshantering.

10.6.12 att Centerpartiet verkar för att förbjuda exkluderande design på offentligt ägda platser som i exempelvis parker, kring gator och torg samt i anknötning till kollektivtrafik.

10.6.13 att Centerpartiet verkar för att kommuners allmännyttan tillhandahåller bostäder för de som behöver det allra mest. Kommuner bör på sikt ställa om från att bedriva bostadsförmedlingar till att endast upplåta bostäder till de som är i akut behov. Detta kan ske i form av en social housing-modell.

10.7.1 att Centerpartiet ska verka för att utreda hur ränteavdragen för bostadslån kan trappas ner, gärna i kombination med sänkning av andra skatter.

10.7.2 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten att sänka taket för ränteavdraget.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter en rad bostadspolitiska frågor och fokus läggs bland annat på ungas inträde på bostadsmarknaden. Också en rad andra frågor såsom hyressättningsystemet, hållbart byggande och social bostadspolitik behandlas. Också ränteavdraget tas upp, för vilket en av motionerna förordar en utfasning medan den andra förespråkar att avdraget sänks.

Reformer som leder till en friare hyressättning är något som Centerpartiet under lång tid argumenterat för. Dagens hyresmarknad är förenad med en rad problem, och hyressättningsmodellen innebär svårigheter att möta efterfrågan på hyresbostäder. Det behövs insatser för att korta bostadsköerna, förbättra rörligheten och bidra till ett mer varierat utbud. Därför bör nybyggda hyresrätter slippa reglering på obestämd tid. Den som vill ska få sluta avtal med sin hyresvärd att, mot ersättning, lämna regleringen. Samtidigt som hyresregleringen behöver förändras, är det viktigt att det så kallade besittningsskyddet, rätten att bo kvar, ska vara fortsatt starkt. Det

behövs också ett skydd mot chockhöjningar av hyror. Hyresgästens ställning och möjlighet till inflytande behöver också stärkas i hyresförhandlingarna, samtidigt som variationer i hyresnivåer tillåts.

Partistyrelsen ser ett behov av reformer som medger att den befintliga hyresmarknaden kompletteras med hyresrätter för vilka fri hyressättning gäller, men konstaterar samtidigt att det är viktigt att reformer av bostadsmarknaden görs med försiktighet för att värna stabilitet och trygghet för hyresgästerna. Därför välkomnar partistyrelsen den utredning som föreslagit hur fri hyressättning kan införas i nybyggda hyresrätter och anser att utredningens förslag bör ligga till grund för en reform av hyressättningen. Partistyrelsen menar mot denna bakgrund att förslaget om fri hyressättning i befintligt bostadsbestånd ej bör bifallas. Det finns skäl att se över den sociala bostadspolitiken och bidragssystemen, samt hur bostadsbyggandet bäst kan stimuleras. Det sistnämnda bör dock göras inom ramen för en bredare reform av den sociala bostadspolitiken.

Centerpartiet vill se mer förmånliga skatteregler för andrahandsuthyrning liksom för uthyrning av delar av den egna bostaden. För att öka antalet tillgängliga hyresbostäder på marknaden är liberaliseringar av på det här området önskvärdt. Partistyrelsen instämmer i motionernas intention och konstaterar att frågan återkommande aktualiserats, senast i samband med partistämman 2019.

Dagens kreditrestriktioner gör det svårt för många att teckna bostadslån och på så sätt ta sig in på bostadsmarknaden. Restriktionerna tillkom på grund av att hushållens belåning ökade dramatiskt. Centerpartiet anser att kreditrestriktionerna bör ses över, och driver också frågan om att öppna möjligheten för bosparande enligt tysk modell för att sänka trösklarna till bostadsmarknaden. Bankernas egna regelverk och kalkyler för utlåning baseras visserligen på statliga regler. Dock är dessa statliga regler i detta avseende inte särskilt detaljerade. Partistyrelsen instämmer visserligen i motionens intentioner om att underlätta för exempelvis unga att köpa egen bostad, men anser att andra åtgärder än de som tas upp i motionens att-sats vore mer önskvärda.

Genomförandet av en skattereform, som bland annat syftar till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt bör genomföras de närmsta åren. I samband med ett sådant reformarbete är det naturligt att exempelvis ränteavdraget analyseras. Partistyrelsen menar dock att en sådan reform behöver förhålla sig till fler frågor än ränteavdraget och att det vore olyckligt att ensidigt förespråka en utfasning av detsamma och föreslår att den aktuella att-satsen avslås.

Andrahandsuthyrningen av bostadsrätter fyller en viktig funktion. Det behöver finnas en balans mellan å ena sidan den enskilda bostadsrättsinnehavarens möjlighet att hyra ut i andra hand och å andra sidan bostadsrättsföreningens möjlighet att förvalta föreningens fastigheter. Centerpartiet menar att bostadsrättsinnehavare bör ges större möjligheter att, med bostadsrättsföreningens vetskap, fritt hyra ut sin lägenhet under en begränsad tid utan att bostadsrättsföreningen kan stoppa det. Eftersom rörlighet och omsättning av lägenheter är önskvärdt på en väl fungerande bostadsmarknad ska andrahandsuthyrning inte kunna pågå under obegränsad tid. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner men anser att att-satsen bör omformuleras.

En av hyresmarknadens brister, så som den i dag är utformad, är att den bidragit till svarthandel med hyreskontrakt. Centerpartiet vill reformera hyresmarknaden för att minska incitamenten för denna typ av brott. Samtidigt ser partistyrelsen ett behov av att värna såväl hyresgästernas ställning som hyresmarknadens integritet. Därför har också Centerpartiet under mandatperioden bidragit till att skärpa straffen för bland annat svarthandel med hyreskontrakt. Att avkriminalisera köp av hyreskontrakt skulle riskera att leda till att enskilda hyresgäster med svag ställning på bostadsmarknaden utsätts för påtryckningar och hot som skulle minska deras trygghet. Partistyrelsen föreslår därför att att-satsen avslås.

Redan i dag är det tillåtet att bosätta sig på en båt, i husvagn eller liknande. Man kan också folkbokföra sig där under förutsättning att exempelvis kajplatsen har en fullständig adress. Kommunerna har ansvar för att fastställa adresser och rapportera dessa till Lantmäteriet. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner och vill understryka att det inte minst är viktigt att det finns råd och stöd att tillgå såväl för kommunernas handläggning som för den som vill bosätta sig på detta vis.

Regelverket kring byggande är, trots åtskilliga försök att förenkla det, komplext och svårövergripigt. Människors skiftande behov liksom byggandets skiftande förutsättningar gör att en glasklar enkelhet är svår att uppnå. Å ena sidan uppfattas höga krav på tillgänglighet i alla nybyggda bostäder som fördyrande och försvårande. Å andra sidan kan varje regel som syftar till undantag – med ökande industriellt byggande – påverka produktionslinjen och höja kostnaderna. Centerpartiets funktionshinderspolitik syftar till att motverka exkludering och det måste även gälla inom bostadsbeståndet. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner när det gäller att inrätta en ny byggstandard, men ser svårigheter att ställa sig bakom just detta yrkande. Byggstandard som begrepp är enligt partistyrelsen inte vad motionen syftar till. Centerpartiet har däremot tagit ställning till att utreda om byggandet av studentlägenheter kan underlättas genom att studentbostäder definieras som en egen boendeform och göra det möjligt att införa särskilda regler, exempelvis att anpassa finansieringen av dessa till

EU:s statsstödsregler. Partistyrelsen menar att detta är ett viktigt steg, och att det bör följas upp och utvärderas om flera boendeformer kan vara aktuella att införa.

Hur landets kommuner hanterar parkeringsnormer har på senare år förändrats avsevärt. Tidigare sågs det som självklart att ställa krav på iordningsställande av parkeringsplatser. I dag ifrågasätts det allt mer. Såväl klimat som trängsel och en växande delningsekonomi innebär att behoven numera ser helt annorlunda ut.

Partistyrelsen ser positivt på denna utveckling men anser samtidigt att det är rimligt att kommunerna alltjämt äger frågan. Det är ofta önskvärt, både för att pressa byggkostnader och ur klimatsynpunkt, att arbeta för att minska kraven på parkeringsplatser. Men det kan inte uteslutas att behov för sådan kravställan kan föreligga, exempelvis för att åstadkomma fler laddställen för elbilar. Partistyrelsen föreslår av ovanstående skäl att att-satsen avslås.

Byggsektorn står för en betydande andel av Sveriges koldioxidutsläpp. Ett led i detta är att införa klimatdeklarationer för byggsektorn. I förlängningen ska detta leda till att skarpa klimatkrav kan ställas. Partistyrelsen instämmer därför i motionens intentioner.

Avfallet från byggnation, rivning och anläggning måste tas om hand bättre. Det behövs en bättre samverkan mellan kommuner och branschens aktörer för att minska mängden avfall och för att finna vägar som gör det lättare att återvinna byggmaterial. Detta är något som Centerpartiet återkommande framfört och drivit i riksdagsarbetet. Partistyrelsen instämmer i intentionerna i motionen.

Exkluderande design som företeelse är omdebatterat, och detta på goda grunder. Som all annan samhällsplanering kan också denna typ av element i den offentliga miljön utföras väl, men också mindre väl. Partistyrelsen menar att det ett generellt förbud vore för långtgående och något som skulle begränsa kommunernas rådighet i allt för hög utsträckning och föreslår att motionens att-sats avslås.

Centerpartiet ser behovet av en social bostadssektor och en modern social bostadspolitik. Social housing som modell har på många håll tenderat att leda till segregering och otrygghet, medan det i flera länder finns goda exempel på en fungerande social bostadssektor. Sveriges kommuner har emellertid det huvudsakliga ansvaret för bostadsförsörjningen och bör därför också ha ett betydande ansvar i dessa frågor. Samtidigt finns behov av statliga åtgärder för att ge fler tillträde till bostadsmarknaden. Partistyrelsen menar att dessa frågor bör tas om hand i en bred bostadssocial utredning och instämmer därför i motionens intentioner.

Partistämman beslutade:

att bostadsrättsinnehavare bör ges större möjligheter att fritt hyra ut sin lägenhet under en begränsad tid utan att bostadsrättsföreningen kan stoppa det, såvida inte synnerliga skäl föreligger.

att utreda om byggandet av studentlägenheter kan underlättas genom att studentbostäder definieras som en egen boendeform.

att Centerpartiet verkar för en inkluderande stadsutveckling.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.6.2

10.6.3

10.6.5

10.6.7

10.6.8

10.6.10

10.6.11

10.6.13

10.7.1

10.7.2

Partistämman avslag följande motioner:

10.6.1

10.6.4

10.6.6

10.6.9

10.6.12

10.8: Bostäder för äldre

10.8.1 att rätten till ett tryggt äldreboende stärks genom skärpning i socialtjänstlagen samt genom förenklad biståndshandläggning för 85+.

10.8.2 att särskilda boenden för äldre ska ingå i riksintresset.

10.8.3 att planering för olika typer av senior- och äldrebostäder ska ingå i kommunens översiktsplan och regionala utvecklingsplaner.

10.8.4 att statliga regelverk och byggnormer förenklas, och vid behov förtydligas för att uppnå flexibilitet och kvalitet samt att bygglovsprocessen ses över.

10.8.5 att närhet till allmänna kommunikationer och service ska vara en del i planeringen för seniorboenden.

Partistyrelsens yttrande:

I motionen lyfts frågor som rör äldres boendesituation. Det handlar bland annat om rätt till äldreboende, kommunernas planering, byggregler och tillgång till allmänna kommunikationer. Motionen tar också fasta på ökad valfrihet för äldre.

Centerpartiet anser att det är viktigt att alla som är i behov av stöd ska ha rätt till det. Regelverket kring boendeformer för äldre är otydligt och här behövs preciseringar om fler bostäder för äldre ska kunna byggas och kommunerna ska kunna ta sitt bostadsförsörjningsansvar. Det är också viktigt att ansvariga myndigheter ger kommunerna råd och stöd i arbetet.

Socialtjänstlagen är tydlig när det gäller att kommunerna "ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd". Att detta är en rättighet understryks också i lagen. När det gäller förenklad biståndsbedömning så är detta något som kommunerna får tillämpa. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner, och delar uppfattningen att möjligheten till förenklad biståndsbedömning för de mest årsrika bör nyttjas, men menar samtidigt att det är rimligt att beslut om detta fortsatt bör vara ett kommunalt ansvar.

Bostäder är i dag inget riksintresse och bör heller inte vara det. Däremot är det givetvis av nationellt intresse med en bostadsmarknad som inkluderar alla. Arbetet med att minska riksintressenas omfattning, som Boverket har fått i uppdrag att leda, bör därför fortsätta.

Översiktsplanering är ett viktigt instrument i kommunernas långsiktiga planering av framtida markanvändning. Översiktsplanen är inte bindande, och kommunerna har betydande möjligheter att anpassa den efter lokala förutsättningar. Möjlighet finns dessutom att genom fördjupningar peka ut särskilda behov. Bostäder för äldre kan vara ett sådant. Landets kommuner har mycket skiftande förutsättningar och behov i sin planering. Kommunerna har ett tydligt ansvar för planering av äldreboenden och detta bör givetvis vägas in i den övergripande samhällsplaneringen. Däremot har kommunerna planmonopol, och äldreboenden är inte i första hand ett regionalt ansvar. Den regionala planeringen ska dock ta hänsyn till gemensamma intressen och äldre

ska precis som alla andra få lov att bosätta sig var de vill. Vad som är av gemensamt intresse kan dock variera från region till region. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner och anser att översiktsplaneringen bör ta hänsyn till behovet av bostäder för alla åldersgrupper men anser inte att ytterligare lagkrav behöver ställas. Det kanske tydligaste hindret mot framväxten av nya bostäder för äldre är att det inte finns något enhetligt och tydligt regelverk för vad de olika boendeformerna för äldre innebär. De statliga reglerna är vaga och möjliggör vitt skilda tolkningar. Kommunerna ställer följaktligen olika krav, vilket driver upp produktionskostnaderna och gör det mindre attraktivt att bygga denna typ av bostäder. I andra fall är kraven så strikta att de avskräcker av den anledningen. Därför behöver dessa regler förtydligas. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner men föreslår en att-sats med annan lydelse.

När det gäller allmänna kommunikationer instämmer partistyrelsen också i motionens intentioner. Detta är något som det behöver tas hänsyn till, även om förutsättningarna också här ser olika ut i olika delar av landet. Men det är viktigt att komma ihåg att det är kommuner och i vissa fall regioner som har ansvaret för den fysiska planeringen, och partistyrelsen anser att denna lokala och regionala rådgivning bör värnas.

Partistämman beslutade:

att regelverken när det gäller bostadsformer för äldre förtydligas och standarder för dessa boendeformer tas fram så att samma tekniska lösningar är godkända i hela landet.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.8.1

10.8.3

10.8.4

10.8.5

Partistämman avlog följande motioner:

10.8.2

10.9, 10.10, 10.11, 10.12: Lantmäteriverksamhet

10.9.8.1 att lantmäteriet görs om från grunden till ett helt datoriserat system där köpare och säljare själva ritar in nya gränser via internet.

10.10.1 att en utredning görs hur lantmäteriförrättningar kan konkurrensutsättas.

10.11.1 att Centerpartiet verkar för en öppning av lantmäterimyndigheten av riksdagen.

10.11.2 att Centerpartiet verkar för att möjliggöra att små och medelstora kommuner kan samverka om kommunal lantmäterimyndighet.

10.12.1 att Centerpartiet ska verka för att vägar och samfälligheter som inte har något syfte lätt ska kunna tas bort utan kostnad för fastighetsägare och företagare.

10.12.2 att påtala behovet av väl fungerande ärenderutiner hos Lantmäteriet.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna behandlar frågor som rör digitalisering av lantmäteriverksamheten och möjligheten att låta kommuner och andra aktörer bedriva lantmäteriverksamhet. I en motion lyfts också frågan om att ta bort avgiften för vissa typer av lantmäteriförrättningar.

Centerpartiet ser stora möjligheter i digitalisering av samhällsplaneringen, och har också i budgetsamarbetet med regeringen bidragit till att tillföra resurser för att detta arbete ska fortskrida. Ett mål för arbetet bör också

vara öppna geodata, tillgängliga för både myndigheter och allmänheten. Vidare har Centerpartiet under en längre tid arbetat för att fler aktörer ska kunna ta över delar av lantmäteriets verksamhet, samt att det ska bli lättare att inrätta kommunala lantmäterier.

Genom att geodata och andra processer inom samhällsbyggnadsområdet digitaliseras öppnas nya möjligheter för innovationer liksom för att göra olika tjänster inom lantmäteriområdet mer användarvänliga. Partistyrelsen anser att det är mycket viktigt att digitaliseringsarbetet fortsätter och instämmer i denna del med motionens intentioner, men ser dock behov av att bredda att-satsen något.

Eftersom Centerpartiet anser att andra aktörer ska kunna ta över delar av Lantmäteriets verksamhet instämmer partistyrelsen också i detta avseende i motionens intentioner. Partistyrelsen instämmer också i motionens intentioner när det gäller att tillåta kommunal samverkan gällande lantmäteriverksamhet, men ser inget skäl för att sådan samverkan endast ska vara förbehållen små och medelstora kommuner.

Den utveckling som beskrivits ovan kan förväntas få konsekvenser för såväl lantmäteriverksamheten i stort som för myndigheten Lantmäteriet. Det finns därför skäl att genomföra en översyn av lagar och regler som rör lantmäteriverksamheten. I samband med detta är det också rimligt att uppmärksamma de regler som rör samfälligheter och gemensamhetsanläggningar i syfte att uppnå regelförenklingar samt för att underlätta arbetet med att hålla uppgifterna fastighetsregistret korrekta och aktuella. Partistyrelsen instämmer med andra ord i motionens intentioner när det gäller gamla gemensamhetsanläggningar, men föreslår en något bredare att-sats.

Partistämman beslutade:

att geodata, som ett led i digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen, bör tillgängliggöras som öppna data för både myndigheter och allmänheten.

att kommunal samverkan om lantmäteriverksamhet ska tillåtas.

att en översyn görs i syfte att förenkla och modernisera de lagar och regler som styr lantmäteriverksamheten.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.9.1

10.10.1

10.11.1

10.11.2

10.12.1

10.12.2

10.13, 10.14, 10.15, 10.16, 10.17, 10.18, 10.19, 10.20, 10.21, 10.22: Plan- och bygglagen

10.13.1 att Centerpartiet i program eller annan form ska utveckla övergripande principer om hur planering och byggande ska fungera och att dessa kopplas till konkreta politiska förslag till förändring.

10.14.1 att äganderättskonsekvensbeskrivningar införs i regionens arbete och sprids till övriga regioner inom distrikt Östergötland.

10.14.2 att partiet verkar för att äganderättskonsekvensbeskrivningar införs som del av lagstiftningen.

10.14.3 att partiet verkar för att stärka äganderättens ställning i allt lagstiftningsarbete.

10.15.1 att verka för lättnader i plan- och bygglagen, så att alla företag som är etablerade på definierad landsbygd lättare ska kunna expandera och utvecklas, med samma förenklade bygglovsregler som gäller för jordbruk.

10.16.1 att Centerpartiet på riksnivå verkar för plan och bygglagen tydliggör att områdesbestämmelser bara kan användas för att skydda specifika kulturområden av typ kyrkby m.m. och inte stora arealer av landsbygd.

10.17.1 att bodar avsedda att användas under byggtid undantas från kravet på bygglov om de placeras i omedelbar närhet av det byggprojekt de är avsedda för och på samma fastighet.

10.18.1 att Centerpartiet arbetar fram en lagändring som möjliggör för de fall där det är möjligt att man istället för nuvarande rättelse "system" inför ett besiktningssystem som är mindre byråkratiskt, enklare, billigare och rättvisande. Det skall vara lätt att göra rätt.

10.19.1 att Centerpartiet verkar för en förändring av byggsanktionsavgifter så att alla typer av fel ger en avskräckande effekt.

10.20.1 att Centerpartiet ska verka för att en karenstid på Attefallsåtgärder ska införas.

10.21.1 att C-partiet verkar för att även fritidshus skall omfattas av PBL 8 kap 1 § utan undantag.

10.22.1 att kraven på universell utformning av utomhus- och inomhusmiljöer tydliggörs i lagstiftningen.

10.22.2 att ett tydligare straffavgiftssystem införs vid nybyggnation som inte uppfyller kraven på universell utformning.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna behandlar en rad olika förslag om ändringar eller anpassningar av plan- och bygglagen. De tar fasta på såväl kommunala angelägenheter som statliga, liksom hur olika krav ska tolkas.

Centerpartiet vill att lagar och regler ska vara så enkla och transparenta som möjligt. Vi har varit pådrivande och tagit initiativ till en lång rad av de förenklingar som genomförts av plan- och bygglagen. Lagen har dock under lång tid varit föremål för ändringar och undantag som, även om de alla syftar till förenklingar, gjort den allt mer svårtolkad. Detta har Lagrådet påpekat, senast i samband med att större komplementbostadshus och komplementbyggnader tilläts. Med anledning av denna kritik från Lagrådet genomfördes en bygglovsutredning som syftade till göra delar av plan- och bygglagen till en mer sammanhållen lagstiftning.

Även om plan- och bygglagen utretts återstår behovet av att kontinuerligt hålla lagstiftningen aktuell. Detta gäller givetvis även annan lagstiftning som påverkar byggandet och samhällsplaneringen i hela landet. Partistyrelsen menar att många konkreta förslag som behandlas i motionen är föremål för reformer som Centerpartiet driver och instämmer därför i intentionerna i den motion som efterfrågar övergripande principer gällande planering och byggande.

Partistyrelsen instämmer i att äganderätten har en stark ställning i Sverige och att den också behöver stärkas i vissa avseenden. Så som plan- och bygglagstiftningen och grundlagarna är utformade så ska i grunden hela planprocessen, oavsett om det gäller detalj- eller översiktsplan, ta äganderätten i beaktande. Det innebär att planprocessen i sig ska vara en äganderättskonsekvensbeskrivning. Partistyrelsen konstaterar också att Centerpartiet under lång tid varit drivande för att stärka äganderättens ställning i Sverige. Däremot anser inte partistyrelsen att Centerpartiet på sin partistämman ska fatta beslut som enbart omfattar Östergötland. I vissa fall är expropriering av mark oundviklig och det är därför viktigt att ersättningsmodellerna utformas så att de kompenserar även för de ökade fastighetsvärden som följer av en förändrad markanvändning.

När det gäller företagande på landsbygden känner partistyrelsen stor sympati för vad som i motionen sägs om att alla företag ska åtnjuta samma förenklade bygglovsregler som gäller lantbruksföretag. Om så skulle ske medföljer dock vissa risker att tillräckliga prövningar av verksamheter som påverkar närmiljön i hög grad inte kan göras. Det är till exempel rimligt att en industrianläggning i lagens mening måste betraktas som en sådan oavsett var den etableras. För detta finns regelverk som reglerar den verksamhet som bedrivs i lokalerna. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner och förespråkar en liberalare tillämpning av bygglovsreglerna för de kompletterande byggnader som behövs. Analogt med att ett ridhus, ett café eller likande ska kunna uppföras bygglovsfritt i anslutning till en gård. Beslut om denna typ av förenklingar fattades också vid partistämman 2019.

Ifråga om områdesbestämmelser så är det något som kommunerna får besluta om och inget statligt krav. Partistyrelsen anser att det vore olyckligt att begränsa kommunernas rådgivning i detta avseende och föreslår därför att motionens förslag avslås.

Det kommunala planmonopolet är viktigt för det lokala självstyret. Partistyrelsen instämmer i att det finns en rimlighet att bygglovsbefria tillfälliga byggbodan, men anser att det kommunala avgörandet är viktigt mot bakgrund av att byggen kan bedrivas på många skilda platser under många skilda förutsättningar och att kommunerna bör ha rådighet i denna fråga.

Vad gäller vite så säger plan- och bygglagen att det är något som får förenas med ett föreläggande. Det är alltså inget krav. Däremot är kommunen mer bunden i frågor som gäller byggsanktionsavgifter. Detta regleras i plan- och byggförordningen. Partistyrelsen instämmer i att en översyn av byggsanktionsavgifterna är rimlig i syfte att de ska ha avsedd verkan, och vill därmed justera förslaget i denna riktning.

När det kommer till så kallade Attefallsåtgärder anser partistyrelsen inte att en karenstid bör införas. I grunden bör människor, på sin egen mark, ha betydande rättigheter att utforma sitt eget boende.

Tillgänglighetsanpassning är en central fråga i offentlig planering. När vi går mot allt mer industriellt byggande är det sannolikt så att höga krav på tillgänglighet också kan ställas utan betydande fördyringar. Samtidigt är det viktigt att erkänna den enskilda markägarens rätt att uppföra enklare byggnader som i huvudsak inte är avsedda som bostadshus utan att detta nödvändigtvis ska omfattas av plan- och byggnadslagets hela kravarsenal. Därför anser partistyrelsen att förslaget om att även fritidshus utan undantag ska omfattas av tillgänglighetsreglerna bör avslås. I de fall då ett fritidshus övergår till permanentbostad och behov av anpassning uppstår till följd av en funktionsnedsättning finns möjlighet att söka statligt bidrag för detta.

Centerpartiet har också drivit på för att förbättra detta bidrag. Vad gäller universell utformning instämmer partistyrelsen i motionärens intentioner, och vill understryka att detta inte minst är ett viktigt kommunalt ansvar där ansvariga myndigheter bör finnas som stöd i exempelvis upphandlingsfrågor.

Partistämman beslutade:

att en översyn av plan- och byggförordningen genomförs i syfte att finna en rimlig balans vad gäller byggsanktionsavgifternas storlek.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.13.1

10.14.2

10.14.3

10.15.1

10.17.1

10.18.1

10.19.1

10.22.1

10.22.2

Partistämman avslög följande motioner:

10.14.1

10.16.1

10.20.1

10.21.1

10.23, 10.24, 10.25, 10.10.8: Planpolitik

10.23.1 att Centerpartiet verkar för tidsbegränsning av statliga och kommunala planreservat regleras i lag.

10.24.1 att Centerpartiet utformar ett nationellt program som finansierar upprustningen av Sveriges kommuners äldre detaljplaner.

10.25.1 att bygghöjder i nya och befintliga planer får överskridas för att kunna bygga samma antal våningar som om betong/järn används om alternativ materia (tex trä) är miljömässigt bättre.

10.25.2 att byggnaders utvändiga area i nya och befintliga planer ska få vara större för att möjliggöra tjockare väggar så samma invändiga bo yta (BOA) invändigt kan byggas även om andra miljömässigt bättre material används eller om man önskar mer isolering.

10.26.1 att föreslå att det inrättas Skönhetsråd som stödjer kommunernas handläggning i planläggning av bebyggelsen, både befintlig och nytillkommande.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna tar upp olika aspekter av planläggning över vilken kommunerna generellt har det avgörande inflytandet. Exempel på frågor som lyfts handlar om förekomsten av inaktuella och gamla detaljplaner, behov av regelförändringar för att öka byggandet i trä samt hur värdefulla miljöer kan vårdas och förvaltas.

Centerpartiet värnar såväl det kommunala självbestämmandet som det kommunala planmonopolet. Förslag om ny lagstiftning eller begränsning av kommunernas rådighet bör endast ske om särskilda skäl föreligger.

Kommuner får bestämma reservat i plan. Kommunen får också bestämma reservatets storlek. Partistyrelsen är medveten om att denna befogenhet i många fall givit upphov till att reservat undantagit mark från annan planering under längre tid än vad som rimligen krävts men anser inte att kommunernas rådighet bör inskränkas i detta avseende. Partistyrelsen anser inte heller att det är ett statligt ansvar att bära kostnaderna för detta mot bakgrund av att det är en kommunal fråga.

Det kommunala planmonopolet är en viktig del av det kommunala självstyret. Partistyrelsen medger att det finns ett behov av att se över gamla detaljplaner men anser inte att det är ett statligt ansvar.

Vad gäller byggande i trä ser partistyrelsen en stor potential. Inte minst för ett mer hållbart byggande, men också för innovation, närodlat byggande och modern samhällsplanering. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner, men anser att bygghöjder och planfrågor alltjämt bör vara en kommunal fråga. Det bör rimligen inte krävas planändring om syftet med det är att ta höjd för ett bestämt våningsantal om materialvalet medför ett sådant behov. Detta gäller också byggnadens area.

God arkitektur, kulturskydd och ansvar för att förvalta viktiga värden i befintlig bebyggelse är viktiga delar i att skapa, och bevara, en god bebyggd miljö. Det står varje kommun fritt att instifta skönhetsråd. Partistyrelsen ser inget behov av att ställa lagkrav i detta avseende.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.25.1

10.25.2

Partistämman avslog följande motioner:

10.23.1

10.24.1

10.26.1

10.27: Ödehus

10.27.1 att Centerpartiet ska verka för att ROT-avdraget ska inkludera och premiera hållbara byggnadsmetoder som inte alltid kan ske på plats i bygget, exempelvis fönsterrenovering.

10.27.2 att Centerpartiet verkar för att länsstyrelserna kortar handläggningstiderna för avstyckning av tomter och minskar kostnaden för den enskilde individen.

10.27.3 att Centerpartiet verkar för att tillgänglighetskrav inte bör gälla vid ombyggnation av gamla småhus.

10.27.4 att Centerpartiet verkar för att statliga topplån för ny- och ombyggnationer av bostäder på landsbygden införs.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen lyfter frågan om ödehus och föreslår en rad insatser för att fler av dessa ska kunna renoveras och tas i bruk. Motionen tar upp både skattefrågor, möjligheter till avstyckning av tomter och tillgång till kapital.

Centerpartiet har föreslagit att ett slopande av fastighetsavgiften de första fem åren ska utredas. Tanken är att denna reform riktas till den som för permanentboende tar över en byggnad som inte används.

ROT-avdraget är viktigt, dels för byggbranschen, men också för att det har gjort svarta jobb vita. Partistyrelsen konstaterar i likhet med motionären att kraven på att arbetet behöver utföras i direkt anslutning till fastigheten i vissa fall kan ifrågasättas. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner i denna del, men anser samtidigt att det är viktigt att regelverken är tydliga och inte ger upphov till allvarliga kryphål.

Kortare handläggningstider i samband med byggnation, avstyckning med mera är något som partistyrelsen ser som eftersträvanvärt. Partistyrelsen anser också att kostnaden för avstyckning är något som bör ses över. I vissa fall är avgiften för avstyckning av mark orimligt hög. Partistyrelsen instämmer därför i motionens intentioner och föreslår en att-sats med förändrad lydelse.

När det gäller tillgänglighetsregler så ser partistyrelsen ett värde av ett visst mått av enhetlighet i regelverken. Undantag finns redan i dag. Samtidigt som möjlighet att söka bidrag för tillgänglighetsåtgärder finns.

Frågan om statliga lån på bostadsmarknaden har lyfts under senare år. En utredning om startlån för förstagångsköpare har tillsatts. Centerpartiet ser behov av reformer som sänker trösklarna till bostadsmarknaden genom exempelvis nya former av bosparande. Partistyrelsen anser att ett väl avvägt stöd till kreditgivningen kan vara befogat, i synnerhet då i landsbygdsområden med en svag bostadsmarknad.

Partistämman beslutade:

att undersöka möjligheten till en lägre avstyckningsavgift om den fastighet som bildas understiger ett visst värde.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.27.1

10.27.2

10.27.4

Partistämman avslög följande motioner:

10.27.3

10.28, 10.29, 10.30, 10.31, 10.32, 10.33: Skydd av åkermark

10.28.1 att Centerpartiet tar ställning för en skärpning av Miljöbalkens 3 kap 4§ i syfte att kraftigt ytterligare begränsa möjligheten att exploatera åkermark.

10.28.2 att Centerpartiet tar ställning för en skärpning av Plan- och Bygglagen gällande statens möjlighet att stoppa exploatering av åkermark.

10.28.3 att Centerpartiet tar ställning för införandet av nationella mål för bevarande och återställande av åkermark.

10.29.1 att arbeta för att stärka skyddet för betes- och åkermarken.

10.29.2 att uppmärksamma frågan vid nybyggnationer och infrastruktursatsningar.

10.29.3 att verka för att minimalt med betes- och åkermark bebyggs.

10.30.1 att åkermark av god och mycket god kvalitet helt undantas från exploatering samt att även övrig åkermark kan ges starkare skydd än idag.

10.30.2 att sätt hittas för hur konflikten, som finns i kommuner som har behov och krav att växa men som förhindras av detta med hänsyn till åkermarken, kan hanteras.

10.30.3 att kunskap om hur viktig denna fråga är kan förmedlas till allmänhet och beslutsfattare.

10.30.4 att byggnation praktiskt kan styras om till den mark som är mindre skyddsvärd till exempel skogsmark eller åkermark av lägre kvalitet.

10.30.5 att nuvarande klassificeringssystem av åkermarken ska moderniseras.

10.30.6 att Centerpartiet tar initiativ till utredning som tar ett helhetsgrepp i dessa frågor.

10.31.1 att arbeta för att Miljöbalkens 3 kap 4§ förändras så att enstaka bostadsbebyggelse tillåts på åkermark där det inte förhindrar ett rationellt lantbruk och endast tar marginella arealer i anspråk.

10.32.1 att Centerpartiet verkar för en annan inriktning kring skyddet av åkermarken. Begreppet "väsentligt samhällsintresse" måste utvärderas och leda till beslut som möjliggör en ökad byggnation på landsbygden.

10.33.1 att förlorat produktionsvärde och biologiska mångfaldsvärden ska kompenseras på annat sätt om jordbruksmark tas i anspråk.

10.33.2 att fördjupade översiktsplaner som berör jordbruksmark ska utgå från temat produktionsförlust och biologisk mångfald.

10.33.3 att en ny modell för fördjupade översiktsplaner tillämpas. Vi föreslår därför en fördjupad översiktsplan, FÖP, för livsmedel och mångfald.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna handlar om exploatering av jordbruksmark. Bland förslagen lyfts både krav på ett förstärkt skydd av åkermarken och önskemål om en mindre rigid lagstiftning för att möjliggöra exempelvis bostadsbyggande på landsbygden.

Centerpartiet menar att skyddet av åkermarken behöver stärkas för att trygga livsmedelsförsörjningen. Det kan handla om att kraven på beslutsunderlag skärps och definitionen och motiveringen av vad som utgör ett väsentligt samhällsintresse tydliggörs. Vi ser i dag att storskaliga exploateringar tenderar att undantas från det skydd för åkermark som finns i miljöbalken, samtidigt som småskalig nybyggnation på landsbygden hindras. Därför bör en utredning tillsättas som ser över definitionerna av väsentligt samhällsintresse, och vilka eventuella förändringar och förtydliganden som behöver göras för att tillämpningen ska fungera. Detta är också något som Centerpartiet driver i riksdagsarbetet.

I förhållande till skyddet av åkermark i miljöbalkens tredje kapitel instämmer partistyrelsen i motionernas intentioner, trots att dessa att-satser kan tolkas som oförenliga. Detta just på grund av att partistyrelsen anser att grundproblematiken handlar om hur regelverken tolkas och om behovet av en större proportionalitet i bedömningarna. Det är allvarligt om stora arealer med värdefull åkermark exploateras, när alternativ finns. Men det är fullt rimligt att enskilda bostäder kan uppföras på landsbygden. När det gäller frågan om skärpningar av plan- och bygglagen menar partistyrelsen däremot att det kommunala planmonopolet bör värnas. Då förutsättningarna för byggande liksom tillgången till mark skiljer sig fundamentalt mellan olika delar av landet ser

också partistyrelsen svårigheter i att införa nationella mål för bevarande och återställande av åkermark. Partistyrelsen föreslår med hänvisning till det att dessa att-satser avslås, men anser att det är viktigt att lokalt och regionalt sträva efter en långsiktigt hållbar markanvändning.

Graderingen av jordbruksmarken härstammar från 1970-talet och det finns goda skäl för ansvariga myndigheter att följa upp och se till så att de bedömningar som görs av åkermarkens kvalitet är aktuella. Partistyrelsen instämmer därmed i motionens intentioner.

I de fall då åkermark ändå exploateras är det givetvis viktigt att markägaren ersätts för detta. Det är också angeläget att i den kommunala planeringen säkerställa en ansvarsfull markanvändning som inte ödelägger förutsättningarna för livsmedelsproduktionen. Därför ser partistyrelsen positivt på möjligheten för kommunerna att i fördjupningar av översiktsplaner och liknande särskilt kartlägga dessa frågor. Partistyrelsen instämmer därmed i motionens intentioner.

Partistämman avslag följande motioner:

att en utredning tillsätts som ser över vilka förändringar och förtydliganden som behöver göras för en bättre tillämpning av skyddet för åkermark.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.28.1

10.29.1

10.29.2

10.29.3

10.30.1

10.30.2

10.30.3

10.30.4

10.30.5

10.30.6

10.31.1

10.32.1

10.33.1

10.33.2

10.33.3

Partistämman avslag följande motioner:

10.28.2

10.28.3

10.34: Egnahemsbyggande

10.34.1 att det skapas förutsättningar för att ett Egnahems-byggeri kommer igång i Sverige.

10.34.2 att kommuner upplåter mark för Egnahems-byggeri.

10.34.3 att samverka mellan stat och kommun ger möjligheter till fördelaktiga bostadslån.

10.34.4 att inköp av byggmaterial sker genom god organisation och sakkunskap för att pressa priser.

10.34.5 att sakkunnig organisation och ledning finns på plats.

10.34.6 att stödja att bra och enkla stads- och detaljplaner samt husritningar tas fram.

10.34.7 att verka för att beslut tas inom stat, region och kommun för att Egnahems-byggeriet kommer att realiseras.

10.34.8 att program och tidplan för igångsättning av Egnahems-byggeri tas fram.

10.34.9 att pilotprojekt startas för utvärdering.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen lämnar en rad förslag som berör egnahemsbyggande. Dessa handlar bland annat om tillgången på mark och möjligheten till finansiering. Motionen lyfter egnahemsbyggande som en möjlighet för fler att ta sig in på bostadsmarknaden.

Centerpartiet ser ett behov av att utreda en modell som gör att människor som inte har tillgång till kapital från tidigare sparande, bostadsförsäljning eller liknande ges realistiska möjligheter att bospara och bygga eller köpa en bostad inom rimlig tid. Centerpartiet har därför föreslagit att förutsättningar bör skapas för en ny egnahemsrörelse som sänker trösklarna till bostadsmarknaden. Detta innebär också att partistyrelsen i denna del instämmer med motionens intentioner.

Kommunerna har planmonopol, och dessutom ansvar för bostadsförsörjningen. Detta ansvar kan och behöver hanteras utefter lokala förutsättningar, men partistyrelsen instämmer även här i motionens intentioner.

När det gäller möjligheten till lån har Centerpartiet lyft frågan om att se över möjligheterna att införa bosparkassor enligt tysk modell i Sverige. Genom att börja spara enligt en sådan modell vet man att man inom en viss tid kommer att ha möjlighet att köpa en bostad, under förutsättning att man följer sparplanen. Det kan alltså liknas vid ett sparande som resulterar i ett garanterat lånelöfte. Samtidigt ser partistyrelsen att statliga insatser för kreditgivningen kan bli aktuella, exempelvis på landsbygden, varför partistyrelsen instämmer i motionens intentioner.

En annan lösning är att utnyttja tomträttsinstrumentet med en option för tomträttsinnehavaren att friköpa marken.

Frågor som rör inköp av byggmaterial, organisation och ledning, tidsplanering liksom eventuella pilotprojekt bör rimligen vara frågor som ägs av den egnahemsrörelse som förhoppningsvis kan växa fram.

Sverige har en lång tradition av folkrörelser och föreningsliv. Möjligheten för en ny egnahemsrörelse att växa fram torde därmed vara tämligen goda, om rätt förutsättningar ges. Småhusfabrikanterna, speciellt på trähussidan, ser redan potentialen i en sådan rörelse. Därför är det viktigt att kommunerna gör enhetliga tolkningar av byggkrav, så att en godkänd teknisk lösning kan tillämpas i hela landet. När det gäller byggandet bör så kallade byggemaskiner bejakas. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner, men anser inte att det är ett offentligt ansvar att sätta tidsplaner för framväxandet av en egnahemsrörelse. Detta engagemang bör i hög grad växa underifrån. Detsamma gäller frågor som rör dessa rörelsers upphandling av material och tjänster.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.34.1

10.34.2

10.34.3

10.34.4

10.34.5

10.34.6

10.34.7

10.34.8

10.34.9

10.35, 10.36: Hållbart byggande

10.35.1 att Centerpartiet ska undersöka vilka möjligheter som finns för att med Bryssel som exempel, genom informations-spridning och utbildning underlätta och påskynda byggandet av fler Passivhus i Sverige, såväl villor, flerfamiljshus som kommersiella och offentliga fastigheter, sjukhus, skolor, äldreboenden, badhus mm.

10.35.2 att Centerpartiet ska undersöka möjligheten att införa ett särskilt grönt avdrag som ska gälla för nybyggnation och ombyggnad av befintliga byggnader till Passivhus-standard.

10.35.3 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten att all nybyggnation av offentliga byggnader företrädesvis bör genomföras enligt certifierad Passivhus-standard.

10.35.4 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten att all renovering av offentliga byggnader företrädesvis bör genomföras enligt certifierad Passivhus-standard.

10.35.5 att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheten att följa Bryssels mycket lyckade exempel att göra Passivhus-standard till svensk byggnorm.

10.36.1 att Centerpartiet lanserar ett nationellt koncept för Gröna tak "Ekotak" i syfte att skapa en framtidsmodell för kolbindning, dagvattenhantering och energiproduktion i våra städer.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna behandlar frågor som rör energieffektivare bostäder, passivhus och gröna tak.

Centerpartiet ser det som helt nödvändigt att minska utsläppen från byggandet till nära noll i så hög takt som möjligt. Därför har vi bland annat bidragit till införandet av klimatdeklarationer. Dessa deklarationer är med tiden tänkta att bli ett verktyg för att ställa krav på bättre och ökande klimatprestanda vid all byggnation.

Bryssel har visat att det är en stad med höga ambitioner. Även Tyskland och staden Freiburg har varit framstående och man bör för den skull inte bortse från goda exempel i många av Centerpartiet styrda kommuner. Sverige bör genom införande av klimatdeklarationer sträva efter mycket tydliga klimatkrav på allt byggande.

Att låsa sig vid passivhus är dock begränsande. Teknikutvecklingen möjliggör i dag även plushus, som levererar mer än de gör av med. Därför är det viktigt att kravställen är teknikneutral och inte låser sig vid en specifik lösning. Partistyrelsen instämmer dock i motionens intentioner.

Partistyrelsen instämmer också när det gäller frågor om att utvidga det gröna avdraget. Klimatdeklarationerna är nyligen införda, och för Centerpartiet är det viktigt att de utvärderas för att på bästa sätt bidra till hållbart byggande. Partistyrelsen instämmer också i motionens intentioner vad gäller gröna tak, men föreslår en bredare att-sats.

Partistämman beslutade:

att en översyn görs i syfte att takytor i högre utsträckning ska kunna användas för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.35.1

10.35.2

10.35.3

10.35.4

10.35.5

10.36.1

10.37: Avfallshantering vid vissa fastigheter

10.37.1 att föreningar med föreningshus och fritidshusägare själva ska få bestämma om de ska ha sophämtningsabonnemang vid fritidshus och föreningshus.

Partistyrelsens yttrande:

I motionen efterlyses större flexibilitet gällande avfallshanteringen vid exempelvis fritidshus och föreningsägda lokaler.

Centerpartiet anser att det är viktigt att de lagar och regler som finns gällande avfallshanteringen tolkas så att de uppfattas som rimliga och hanterbara för såväl privatpersoner som föreningar.

Kommunerna har enligt miljöbalkens 15 kapitel ansvar för avfallshanteringen. Detta innebär inte att kommunen måste vara den som hanterar avfallet. Kommunen ska "ta hänsyn till fastighetsinnehavarnas förmåga att själva hantera avfall på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön". Men kommunen har också möjlighet att föreskriva att det är just kommunen som ska hantera avfallet från en enskild fastighet. Här finns behov av att på kommunal nivå – utifrån gällande lagstiftning – göra rimliga bedömningar av vad som är skäligen och inte. Det finns skäl till att kommunerna har möjlighet att utifrån lokala förutsättningar avgöra hur de bäst tar sitt ansvar för avfallshanteringen, varför partistyrelsen inte tycker att motionen kan bifallas.

Partistämman avslog följande motioner:

10.37.1

10.38, 10.39: Samhällsplanering efter pandemin

10.38.1 att verka för att open-air byggen prövas för att skapa miljöer som inte är smittspridande.

10.38.2 att främja pilotprojekt för open-air byggen för att kunna utvärdera kvaliteter och effekter.

10.39.1 att ta fram ett flexiblere regelverk som underlättar för varierat boende och arbete.

10.39.2 att den digitala infrastrukturen och lokal service stärks för att tillgodose ökad verksamhet på landsbygden.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna lyfter frågor som handlar om Covid-19-pandemins effekter på samhällsplaneringen och byggandet. Exempelvis pilotprojekt för miljöer med mindre risk för smittspridning samt samhällsservice och digital infrastruktur.

Centerpartiet är sedan lång tid pådrivande för att tillåta kommunal försöksverksamhet som syftar till regelförenklingar och kortare handläggningstider samt bättre förutsättningar för innovationer. Bredbandsutbyggnaden har länge varit en mycket viktig fråga för Centerpartiet.

Covid-19-pandemin liksom andra möjliga och inträffade händelser, såsom klimatförändringar, värmeböljor, översvämningar och den nyligen påbörjade totalförsvarsplaneringen visar att samhällsplaneringen i större utsträckning behöver ta höjd för att förebygga och motstå kriser. Det kan handla om händelser som leder till brist på vatten och livsmedel, eller orsakar störningar i elförsörjning och annan samhällsviktig infrastruktur. Det kan vara behov av att skydda befolkningen i händelse av väpnat angrepp. Behov av klimatanpassning, lagringsutrymmen för livsmedel, tillgång till uppkoppling och mobilitet. Allt detta är exempel på sådant som behöver vägas in i arbetet för att stärka Sveriges krisberedskap.

Sannolikt kommer pandemin att påverka samhällsplaneringen under många år framöver. Det kan handla om nya innovativa sätt att bygga och anpassa lokaler och miljöer för att minska risken för smittspridning. Vi ser också redan nu att fler efterfrågar ett mer flexibelt boende, att efterfrågan på fritidshus och bostäder utanför de större städerna ökat. Partistyrelsen menar att samhället i en lång rad frågor behöver dra lärdomar av pandemin. Partistyrelsen instämmer i motionernas intentioner men föreslår en bredare att-sats.

Partistämman beslutade:

att identifiera nödvändiga reformer när det gäller samhällsbyggnad i syfte att förstärka beredskapen för framtida krissituationer.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.38.1

10.38.2

10.39.1

10.39.2

10.40, 10.41, 10.42, 10.43, 10.44: Socialt och ekonomiskt hållbar bostadsmarknad

10.40.1 att Centerpartiet verkar för en översyn av redovisningsprinciperna för allmännyttiga bostadsföretag i enlighet med motionens intentioner.

10.41.1 att Centerpartiet ställer sig bakom att utreda införandet av en låg moms på hyror och bostadsrättsavgifter som en del av reformeringen av bostadsmarknaden.

10.42.1 att Centerpartiet verkar för att utreda på vilket sätt bostäder med sänkta boendekostnader ska kunna byggas. Ambitionen bör vara att halvera boendekostnaden i jämförelse med dagens nyproduktion.

10.42.2 att de allmännyttiga kommunala bostadsbolagen delvis undantas från lagkravet på att verka enligt affärsmässiga principer och tillåts erhålla riktade subventioner för den del av verksamheten som går ut på att erbjuda billiga bostäder till relevant målgrupp.

10.42.3 att riktade subventioner även kan erhållas av privata bostadsbolag/kooperativ/stiftelser som åtar sig att tillhandahålla billiga bostäder till relevant målgrupp. Subventionerna ska direkt knytas till verksamhet som avser att tillhandahålla billiga bostäder till relevant målgrupp.

10.42.4 att utredningen får visa vilka krav som är lämpliga att ställa på bostadsbolag/kooperativ/stiftelser som vill tillhandahålla bostäder med låga boendekostnader och som därför får tillgång till subventioner.

10.42.5 att det uttryckligen ska anges i kommunal markanvisningspolicy att hänsyn vid nybyggnation ska tas till att billiga bostäder som är avsedda för den relevanta målgruppen integreras med andra former av bebyggelse.

10.42.6 att utredningen får visa vilka krav som är lämpliga att ställa på människor som vill hyra billiga bostäder.

10.43.1 att Centerpartiet verkar för återinförandet av en nationell hemlöshetsstrategi.

10.43.2 att Centerpartiet fortsatt verkar för förstärkta och öronmärkta bostadsbidrag/bostadstillägg.

10.44.1 att en lagstadgad och säkerställd möjlighet till förtur i kommunala bostadsköer införs för att svara upp mot behovet av en trygg bostad för våldsutsatta och hemlösa barnfamiljer.

10.44.2 att Centerpartiet verkar för att bostadsköerna reformeras i syfte att prioritera reella och brådskande bostadsbehov, exempelvis genom att vikta in andra variabler än kötid vid tilldelning av lediga lägenheter.

10.44.3 att Centerpartiet verkar för att underlätta för sökande från utsatta grupper genom att det inkomstkrav som idag krävs vid tillträde till ett förstahandskontrakt beräknas på samtliga inkomster, inklusive inkomst av eget arbete, studiebidrag, ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd), bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsbidrag, A-kassa och pension eller motsvarande.

10.44.4 att utreda hur ett krav på privata fastighetsägare att erbjuda sina bostäder i kommunala bostadsförmedlingar kan införas.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna tar upp en rad frågor som främst syftar till reformer på hyresmarknaden, men också åtgärder kopplade till en social bostadspolitik. Förslag lyfts också om skatter och bidrag som på olika sätt ska leda till att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för såväl hyresgäster som för bostadsbolag. En av motionerna lyfter regelverk kring bostadsköer.

Centerpartiet vill skapa en väl fungerande bostadsmarknad i hela Sverige. Det kräver bland annat att de ekonomiska villkoren är sådana att kommunerna kan ta sitt bostadsförsörjningsansvar. Det förutsätter att det finns en rörlighet på bostadsmarknaden så att den som söker bostad också kan finna en sådan. Det förutsätter också att det finns möjligheter för människor som har en svag ställning på bostadsmarknaden att inte enbart få tak över huvudet, utan en varaktig bostad.

Redovisningsregler för allmännyttiga bostadsbolag är omdiskuterade. Skälet är att inte minst bostadsbolag på svaga marknader ofta tvingas till stora nedskrivningar vid nyproduktion. Detta på grund av att byggkostnaderna överstiger marknadsvärdet. Det gör att det i många kommuner blir mycket svårt att bygga nya hyresbostäder, trots att efterfrågan finns. Till grund för det hela ligger fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som sätter tydliga gränser för offentligt stöd till företag. Den så kallade allbolagen hänvisar till EU-fördraget och sätter därmed betydande gränser för vilka typer av stöd och i vilken omfattning sådana kan ges till bostadsbolag. Allbolagen innehåller däremot inga redovisningsregler utan dessa regleras i årsredovisningslagen. Bokföringsnämnden ger stöd och allmänna råd i denna typ av frågor. Centerpartiet har sedan många år drivit frågan om en översyn av regelverken i syfte att finna lösningar som underlättar bostadsbyggande i hela landet utan att kollidera med EU:s statsstödsregler. Bokföringsnämnden har gjort en översyn. De ser dock inga möjligheter att ändra i sina råd och hänvisar bland annat till årsredovisningslagen, men också till gällande EU-lagstiftning. Frågan är komplex, inte minst eftersom den berörs av så många olika lagstiftningar. Förutom de redan nämnda finns också två EU-förordningar som tar upp olika typer av undantag från statsstödsreglerna, och i dessa förordningar nämns inte bostäder som ett område där generella undantag kan göras. Partistyrelsen instämmer i motionernas intentioner och anser att arbetet för att finna konstruktiva lösningar på dessa problem måste fortsätta, men föreslår en att-sats med något öppnare skrivning.

Också frågan om införandet av en låg moms på hyror har diskuterats under längre tid. Genom att införa en låg moms och ge bostadsbolag möjlighet till fullt momsavdrag skulle bostadsbolagens ekonomiska förutsättningar förbättras. Partistyrelsen noterar att samtliga parter på hyresmarknaden, såväl Hyresgästföreningen som Fastighetsägarna och Sveriges Allmännytta efterfrågar en sådan reform. Fastighetsägarna menar också att den skulle leda till ett ökat byggande. Reformen är dock inte helt oproblematisk då den kan tolkas som en subvention riktad direkt till hyresmarknadens aktörer. Den skulle emellertid vara förenlig med gällande EU-lagstiftning. En skattereform som bland annat syftar till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt behöver genomföras de närmaste åren. Partistyrelsen menar att frågan om moms på hyresrätter mycket väl kan ingå i ett sådant reformarbete och instämmer därmed i motionens intentioner vad gäller att utreda saken.

Att bygga nya bostäder som kan hyras ut billigt är inte enkelt. De lägsta hyrorna återfinns av naturliga skäl i befintligt bestånd. Där har lån och byggkostnader kunnat betalas av under lång tid. Därtill har de ofta byggts med

lägre markpriser och i vissa fall också med större subventioner än vad som ofta är fallet i dag. Samtidigt bör det finnas en strävan mot effektivare byggande och lägre byggkostnader. Centerpartiet har, trots vår tveksamhet till generella byggsubventioner, medverkat till att reformera investeringsstödet som nu också betalas ut med villkor om bland annat avsättning av en andel av bostäderna för sociala ändamål. Dessutom bör fri hyressättning i nyproduktion införas, något som kommer att leda till en tydligare prispress än exempelvis rådande presumtionshyressystem innebär. Utöver detta ser vi i dag en snabb utveckling av tekniker för mer industriellt byggande och konceptbyggande som också det bidrar till ökad effektivitet.

Det riktas ofta stark, och ibland rättmätig, kritik mot så kallad social housing. Det finns exempel på länder där social housing visat sig vara förenat med betydande nackdelar när hela bostadsområden byggs i detta syfte. Därför bör Sverige sträva efter en modern social bostadspolitik där enskilda bostäder i såväl befintligt bestånd som i nybyggnation kan vikas för detta. För detta ser Centerpartiet ett behov av en ny social bostadssektor. Exakt hur en sådan socialbostadssektor bör utformas är något vi vill se över som en del i en större bostadssocial utredning. Det är få länder som har en bostadsmarknad som liknar den svenska, men det finns exempel i olika europeiska länder på en social bostadssektor med inriktning på det som brukar benämnas affordable housing. Partistyrelsen instämmer därför i motionens intentioner men föreslår en att-sats med annan lydelse.

Det råder inget tvivel om att insatser behövs för att ge människor som står utanför bostadsmarknaden en väg in på densamma. Över 20 000 bostäder förmedlas redan i dag av kommunernas socialförvaltningar. Samtidigt är över 33 000 personer hemlösa i Sverige. Enligt Boverket är 462 000 hushåll trångbodda och av dessa har 56 000 en ansträngd ekonomi. För offentliga aktörer som inte agerar på marknaden efter affärsmässiga principer finns betydligt större möjligheter att erbjuda boenden som inte påverkas av EU:s statsstödsregler. Med andra ord kan denna typ av aktörer bidra till att göra en viktig insats för människor som inte har ekonomiska förutsättningar att skaffa en egen bostad, och partistyrelsen anser därför inte att särskilda subventioner behöver riktas till denna typ av aktörer. Däremot är det viktigt med en rättvis konkurrenssituation på bostadsmarknaden. Att ge allmännyttan generella undantag från avkastningskrav riskerar att slå undan benen för privata hyresvärdar som fyller en viktig funktion på bostadsmarknaden.

När det gäller kommunala markanvisningar anser partistyrelsen visserligen att det är viktigt att hänsyn tas till behovet av bostäder också för dem som står längst ifrån bostadsmarknaden. Dock är detta ett kommunalt ansvar som inte onödigtvis bör regleras nationellt.

Mot bakgrund av det stora antalet hemlösa i Sverige är det angeläget att vidta mått och steg för att ge fler tak över huvudet. En hemlöshetsstrategi kan vara en del i detta, men det är långt ifrån hela lösningen. Samtidigt är det behövs reformer för en modern social bostadspolitik är det också viktigt att se att denna lösning sannolikt inte löser alla problem för de som inte lyckas ta sig in på bostadsmarknaden. I den breda bostadssociala utredning som Centerpartiet efterfrågar vill vi att översyn görs av hur fler kan ges möjlighet att efterfråga bostäder på den ordinarie marknaden. Justeringar av bidragssystemen kan vara en del i en sådan lösning. Partistyrelsen instämmer därmed i motionens intentioner.

För bostadsköer gäller att de i dagsläget inte regleras särskilt utförligt i lag. I denna fråga finns med andra ord tämligen stor rådhighet lokalt. Exempelvis har särskilda köer tillskapats för ungdomsbostäder. Det är dessutom inte ovanligt att människor med särskilda sociala behov, exempelvis våldsutsatta, erbjuds förtur. Däremot är det vanligt att man på kommunal nivå ställer ganska höga krav för att så ska ske. I synnerhet om den som är i behov av en bostad tidigare bott i en annan kommun. För våldsutsatta kan det finnas goda skäl att inte bosätta sig i förövarens omedelbara närhet. Därför är det olyckligt om kommunerna bidrar till att skjuta ansvaret för denna typ av frågor mellan sig utan att det går att nå en konstruktiv lösning. En större samordning skulle behövas både mellan kommuner, allmännyttan och bostadsmarknadens övriga aktörer som gör att problemet bättre kan hanteras. Frågan om förtur i bostadsköer för våldsutsatta är något som Centerpartiet driver. Partistyrelsen ser inte genomgripande lagstiftning som en lösning men instämmer i motionens intentioner.

Partistämman beslutade:

att en utredning tillsätts i syfte att förändra årsredovisningslagen så att byggande av hyresbostäder i hela landet kan underlättas.

att en utredning tillsätts i syfte att föreslå en inriktning för en modern social bostadssektor anpassad för svenska förhållanden.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.40.1

10.41.1

10.42.1

10.42.6

10.43.1

10.43.2

10.44.1

10.44.2

10.44.3

Partistämman avslag följande motioner:

10.42.2

10.42.3

10.42.4

10.42.5

10.44.4

Utrikes och försvar

10.45: Ryssland och EU

10.45.1 att man motionerar i EU för att erbjuda Ryssland medlemskap i EU.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären vill att EU erbjuder Ryssland att bli medlemmar med hänvisning till ett uttalande dåvarande president Gorbatjov gjort om Europas hus som enligt motionären kan ha betytt att han tänkte sig dåvarande Sovjet som en del av EU.

Partistyrelsen anser att den utveckling som skett i Ryssland senaste 10 - 15 åren under Putins styre visar att Ryssland inte är intresserade av att ingå i den värdegemenskap som EU i grunden är. Många år tidigare, när Sovjetunionen upplöstes och Ryssland bildades fanns stora förhoppningar runt om i världen att Ryssland skulle utvecklas i en demokratisk och fredlig riktning. Tyvärr har det visat sig vara en illusion och Putin har gång på gång visat att han fullständigt struntar i den internationella rättsordningen såväl som den europeiska säkerhetsordningen. Ryssland har som medlemmar i Europarådet tydligt brutit mot sina åtaganden och med militär makt sökt ändra gränser i Europa. Ryssland har militärt ockuperat 20% av Georgiens territorium, bedriver alltjämt krig i Östra Ukraina och fortsätter den olagliga annekteringen av Krim. Till detta underhåller man konflikter i såväl Moldavien som N'Gorno Karabach. Ryssland under Putin delar inte EU:s värdegrund om demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och en fungerande rättsstat.

Så länge Ryssland fortsätter annektering och krigföring samt ockupationer av andra länder kan relationen mellan EU och Ryssland inte återgå till det normala. Så länge Ryssland hotar EU-medlemmar eller andra länder militärt kan Ryssland inte bli medlem i EU. Så länge Ryssland använder kemiska vapen mot oppositionella, mördar journalister, gravt bryter mot mänskliga rättigheter, demokrati och en fungerande rättsstat väljer Ryssland en väg bort från EU.

Partistyrelsen anser inte att det inte finns någon grund eller skäl att erbjuda Ryssland medlemskap i EU och påminner om att Ryssland heller inte visat något sådant intresse.

Partistämman avslag följande motioner:

10.45.1

10.46: Uigurer i Xinjiang

10.46.1 att Centerpartiets partistyrelse gör en egen bedömning ifall begreppet folkmord bör tillämpas för att beskriva behandlingen av uigurer och andra muslimska folkgrupper i Xinjiang och om så föreslå för Europaparlamentet att anta en sådan deklaration.

10.46.2 att Centerpartiet driver på Europakommissionen att besluta om sanktioner och restriktioner relaterade till situationen för uigurer och andra muslimska folkgrupper i Xinjiang.

10.46.3 att Centerpartiet driver frågan inom Europeiska Unionen i alla dess forum att nyttja den fulla skalan av sina verktyg för att få stopp på interneringen, förföljelsen, våldet och andra grymheter mot uigurer och andra muslimska folkgrupper i Xinjiang.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen lyfter de övergrepp på uigurer som begås av det kinesiska kommunistpartiet och att både dåvarande presidentkandidat Joe Biden och dåvarande president Trump har uttalat att övergreppen är folkmord. Motionären lyfter också att interneringen, förföljelsen, våldet och andra grymheter mot uigurer och övriga berörda folkgrupper i Xinjiang måste upphöra omgående.

Partistyrelsen anser likt motionären att interneringen, förföljelsen, våldet och övriga grymheter som uigurer och andra berörda folkgrupper utsätts för av den kinesiska kommunistregimen i Xinjiang omedelbart måste upphöra. Den kinesiska regimens förtryck och försök att kulturellt radera etniska minoriteters identitet är tydlig och skulle kunna liknas vid brott mot mänskligheten eller folkmord. Vid sidan om interneringsläger så bedriver regimen förtryck mot enskilda och familjer, även förskolebarn, uppenbart för att söka utradera deras härkomst.

Centerpartiet har tidigare fördömt de interneringsläger där upp emot 2 miljoner uigurer och andra muslimska minoriteter hålls. Det är viktigt att det internationella samfundet inkl. EU fördömer de övergrepp som begås och är tydliga med att Kina respekterar mänskliga rättigheter såsom de definierats i och utvecklats utifrån FN-stadgan. Övergreppen måste upphöra.

EU har det senaste året antagit en så kallad Magnitskijlagstiftning som möjliggör personliga sanktioner mot de som begår systematiska övergrepp mot mänskliga rättigheter. Det har Centerpartiet varit drivande till. Nu driver vi på för att dessa dels ska användas, och dels breddas till att också omfatta systematisk korruption. Också Europaparlamentet har krävt att Magnitskijsanktioner används gentemot ansvariga och mot kommuniststatens företag som driver tvångsarbetet. EU:s utrikesråd beslutade också i mars 2021 att sätta upp 4 kinesiska medborgare på sanktionslistan utifrån tydlig koppling till övergreppen mot mänskliga rättigheter gentemot uigurer. Partistyrelsen välkomnar det och menar att EU och det internationella samfundet i stort behöver göra mer för att stoppa de övergrepp som pågår.

Omedelbart efter att EU utrikesråd hade beslutat om sanktionerna beslutade Kina om sanktioner på tio europeiska medborgare inkl. en svensk forskare och flera europaparlamentariker. Den grupp som Centerpartiet tillhör i Europaparlamentet, Renew Europe, har därefter skrivit in i sitt Kina-policy-papper att de vare sig kommer att diskutera eller rösta på investeringsavtalet mellan EU och Kina så länge sanktionerna mot ledamöter i Europaparlamentet kvarstår. Renew Europe vill också se att EU och Kina förhandlar fram ett s.k. "comprehensive working conditions agreement" att komplettera ett ev. investeringsavtal med. Ett sådant ska bland annat erkänna de standarder som slås fast i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. Från EU-håll har tidigare också krav rests på en oberoende internationell granskning av vad som pågår i Xinjiang.

Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner vad avser att EU behöver göra mer tillsammans med likasinnade men menar att EU-kommissionen inte sitter på alla lösningar och mandat kopplat till sanktioner på det sätt motionären beskriver. De olika EU-institutionerna kan alla spela en roll. Inom ramen för utrikesrådets mandat och beslut om sanktioner krävs dock enhällighet för att ett beslut ska kunna fattas. Centerpartiet kommer driva på EU att göra mer inom de olika institutionernas olika mandat.

Det finns idag flera typer av folkrättsbrott där krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord inte har någon juridisk hierarki mellan sig. Folkmordsbrottet är det mest snäva definitionsmässigt och brott mot mänskligheten har kommit att få stor betydelse som brottsbeskrivning av massövergrepp begångna såväl i fred som i krig. Folkmord måste tydligt riktas mot en särskild grupp bl.a. med avsikten att helt eller delvis förinta gruppen som sådan. Folkrättsligt är det stater och inte enskilda partier som är bundna av den juridiska fördragstexten. Den dag en stat uttalar att folkmord begåtts är det också tvingande för det landet att agera gentemot den stat som begår övergreppen.

När det gäller att klassificera övergreppen som folkmord så instämmer partistyrelsen i motionens intentioner men menar att partiets inställning sedan länge är att domstolar ska avgöra vad som är folkmord och inte enskilda partier eller parlament. I grunden är det denna process som måste följas. Kinas vetorätt i säkerhetsrådet och att ICC saknar jurisdiktion i Kina gör dock att möjligheten till fungerande rättsprocess nu saknas. Att få till en juridisk prövning måste alltid vara första prioritet och en väg som aldrig ska stängas.

Eftersom möjligheterna till fungerande rättsprocess nu saknas anser Partistyrelsen emellertid att en oberoende internationell granskning också måste till. Sverige måste tillsammans med likasinnade, inte minst inom ramen för EU och FN--samarbetet, nu öka trycket på Kina att öppna upp för en sådan granskning. Utan att en sådan granskning kan genomföras har det internationella samfundet enbart tillgång till erkända internationella organisationers rapporter gällande Xinjiang. Utifrån en sådan oberoende internationell granskning och andra erkända internationella organisationers rapporter skulle en prövning mot folkrättskonventioner ändå kunna göras för att säkerställa att länder inte har total frihet att agera i strid med internationella konventioner när inga andra vägar är möjliga. Inte minst hade Europaparlamentet kunnat ha en aktiv och viktig roll i en sådan prövning, och det är också där som Centerpartiet och andra europeiska partier har en direkt möjlighet att påverka och granska som en del av EU:s utrikespolitik.

Parallellt med detta måste Centerpartiet, Sveriges regering, EU och det internationella samfundet i stort självfallet fortsätta driva på för att brotten mot uigurer och andra muslimska minoriteter i Kina inte ska tystas ned. Målet måste vara att förföljelsen upphör och interneringslägren i Xinjiang stängs ner.

Partistämman beslutade:

att Europaparlamentet utifrån en oberoende internationell granskning och andra erkända internationella organisationers rapporter prövar Kinas övergrepp mot uigurer utifrån gällande folkrätt.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

10.46.3 att Centerpartiet driver frågan inom Europeiska unionen i alla dess forum att nyttja den fulla skalan av sina verktyg för att få stopp på interneringen, förföljelsen, våldet och andra grymheter mot uigurer och andra muslimska folkgrupper i Xinjiang.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.46.1

10.46.2

10.47, 10.48: Nationellt fyrverkeriförbud för privatpersoner

10.47.1 att ställa sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att lagstifta om ett nationellt förbud mot användning och försäljning av fyrverkerier till privatpersoner.

10.47.2 att alternativt till totalförbud införa ett krav på att all användning av fyrverkerier blir tillståndspliktigt.

10.48.1 att verka för ett nationellt förbud mot försäljning till och användning av fyrverkerier för privatpersoner.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna vill se ett nationellt förbud mot användning och försäljning av fyrverkerier till privatpersoner. Som skäl anges både att djur och människor far illa men också att både polisens och kommunernas resurser inte räcker till för att stävja det missbruk som sker av det regelverk som finns och de villkor som kommunen ställt upp i enlighet med gällande lagstiftning.

Partistyrelsen delar motionärernas bild av att fyrverkerier som hanteras ovarsamt kan orsaka rädsla hos människor och djur, och även skador och bränder. För bara ett par år sedan blev det också mer restriktivt att både sälja och använda fyrverkerier. För den som vill sälja fyrverkerier krävs tillstånd och att avfira fyrverkerier med styrpinne kräver redan idag tillstånd och utbildning. Därtill har riksdagen i juni 2021 röstat för ytterligare skärpningar i tillståndslagstiftningen i form av lämplighetsprövningar hos av den som söker tillstånd för hantering av explosiva varor, utan undantag för fyrverkerier. Många kommuner har lokala ordningsföreskrifter om när och var fyrverkerier får avfyras. Tillstånd behövs också enligt ordningslagen "om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom". MSB och kommunen genomför tillsyn för att se till att gällande regelverk följs.

Partistyrelsen menar att det inte är motiverat med ytterligare inskränkningar i människors möjligheter att använda fyrverkerier än de som redan idag finns. Konsekvenserna kan också bli stora för näringslivet av ett ytterligare förbud eller inskränkningar att sälja fyrverkerier till allmänheten. Givet att många människor också anser att fyrverkerier kan vara trevligt och att de allra flesta personer sköter sig ter det sig i nuläget som oproportionerligt att göra ytterligare inskränkningar i regelverket. Regelverken är balanserade mellan olika intressen. Vidare menar partistyrelsen att vilka resurser polisen avsätter för att upprätthålla den ordning som föreligger inte ska vara styrande för hur regelverket utformas.

Partistämman avslög följande motioner:

10.47.1

10.47.2

10.48.1

10.49, 10.50, 10.51, 10.52, 10.53: Ett bättre civilt försvar och ökad självförsörjningsförmåga

10.49.1 att Centerpartiet arbetar för att Sverige blir självförsörjande då det gäller tillverkning av läkemedel, vacciner och sjukvårdsprodukter och på sikt bli oberoende, stå på egna ben, när det gäller tillverkning och lagring av läkemedel och sjukvårdsprodukter.

10.50.1 att Centerpartiet arbetar för att Sverige blir självförsörjande på livsmedel.

10.50.2 att Centerpartiet arbetar för att det byggs upp ett beredskapslager mat, drivmedel och andra viktiga produkter i händelse av krig eller kris.

10.51.1 att återinföra lokala beredskapslager med mat.

10.51.2 säkerställa försörjningen av årsbehovet av potatis, lök och grönsaker mm.

10.51.3 att minska klimatpåverkan.

10.51.4 att stimulera lokal produktion.

10.52.1 att Centerpartiet sätter upp ett konkret högt mål för Sveriges självförsörjningsgrad med konkreta åtgärder för att uppfylla målet.

10.52.2 att Centerpartiet tar initiativ till ändringar i lagstiftningen som bättre skyddar åkermarken mot exploatering.

10.52.3 att Centerpartiet verkar för att åtgärder vidtas som tryggar viktiga samhällsfunktioner även vid bortfall av hela eller den svenska delen av internet.

10.53.1 att medlen för det civila försvaret på sikt ska öka och i huvudsak tillfalla regioner och kommuner.

10.53.2 att staten tydligare ska ta ledningen i uppbyggnaden av det civila försvaret.

10.53.3 att Centerpartiet ska verka för ökad inhemsk produktion av såväl livsmedel som drivmedel.

10.53.4 att självförsörjningsgraden dramatiskt måste öka för att minska samhällets sårbarhet.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna skriver i huvudsak om svensk beredskap, uppbyggnaden av det civila försvaret och vårt lands tillgång på livsmedel och läkemedel inklusive vaccin i händelse av kris och krig. Vidare handlar motionerna om att Sverige i större utsträckning ska bli självförsörjande med hög självförsörjningsgrad och produktion av livsmedel och drivmedel men också läkemedel och sjukvårdsprodukter.

Partistyrelsen noterar att de senaste åren har totalförvarsplaneringen återupptagits i Sverige och med totalförvarsbeslutet som fattades den 17 december 2020 togs ytterligare steg framåt i det arbetet. Förvarsbeslutet innebär att totalt mellan 2021 och 2025 kommer 4.2 miljarder kronor tillföras uppbyggnaden av det civila försvaret varav exempelvis livsmedels- och dricksvattenförsörjningen vid utgången av 2025 kommer uppgå till 500 miljoner/år. Det är avsevärda tillskott som Centerpartiet i allra högsta grad har varit bidragande till. Vid utgången av 2025 kommer också bland annat anslaget för räddningstjänst och befolkningsskydd uppgå till 240 miljoner kronor/år, hälso- och sjukvårdens beredskap 1050 miljoner kronor/år, energiförsörjning 200 miljoner kronor/år och elektroniska kommunikationer 180 miljoner kronor/år för att nämna några av de områden som får mer pengar. Det är inte orimligt att anta att ytterligare medel kommer behöva tillföras det civila försvarets utveckling åren efter 2025, inte minst om försörjningsförmågan inklusive lagerhållning av viktiga varor och tjänster då ska realiseras genom bland annat ökad lagerhållning och för att kommuner och regioner ska kunna möta upp de ökade krav som kommer att ställas på bättre beredskap och totalförvar. Med det sagt kommer också kommuner och regioner behöva öka sin egen finansiering för att stärka beredskapen kommande år. Partistyrelsen menar dock att det i nuläget är för tidigt att säga att ytterligare medel för det civila försvaret i huvudsak ska tillfalla regioner och kommuner.

Uppbyggnaden av totalförsvarets civila del, det civila försvaret har visat på vikten av att det finns en tydlig struktur för ansvar, ledning och samordning. När en sådan utformas kommer det vara viktigt för Centerpartiet att statens stöd till kommuner och regioner i uppbyggnaden av det civila försvaret ökar. En utredning, "Struktur för ökad motståndskraft" har lämnat flera intressanta förslag som i flera delar skulle tydliggöra just ansvar, ledning och samordning i det civila försvaret. Centerpartiet stödjer flera av dem även om vi hade velat gå längre i vissa avseenden. Förslagen innebär i viss mån kan man säga att staten i större utsträckning än idag kommer att driva på utvecklingen men ledningen av det civila försvaret kommer även framöver behöva ske på både lokal, regional och central nivå. I de fall lagar och krav på kommuner och regioner kommer öka som ett resultat av denna nya struktur är partistyrelsens ingångsvärde att finansieringsprincipen naturligtvis ska gälla.

Arbetet med att minska sårbarheter i samhällsviktig infrastruktur och andra viktiga samhällsfunktioner är ett viktigt perspektiv i både krisberedskapen och totalförsvaret. Samhället idag är beroende av elektroniska kommunikationer såsom internet och en god beredskap innefattar också reservrutiner för den händelse elektroniska kommunikationer inkl. internet skulle gå ner och inte snabbt återställas. Sedan tidigare har Centerpartiet drivit på för att funktionskrav på samhällsviktig verksamhet ska tas fram. Partistyrelsen instämmer med intentionerna i motionen men menar samtidigt att den i huvudsak ger uttryck för partiets politik.

När det gäller svensk försörjningsberedskap händer mycket just nu och detta har varit ett prioriterat område för Centerpartiet senaste åren, bland annat i det arbete vi drivit i försvarsberedningen men också i försvarsförhandlingarna med regeringen utifrån hur partistämman senaste åren har drivit partiets politik framåt på området. Stämman har flera gånger beslutat i den riktning som motionärerna nu föreslår. Stämmorna 2017 och 2019 har beslutat om att-satser som väl täcker in de försörjningsperspektiv som föreslås i aktuella motioner. För att ge ett exempel så har stämman beslutat att beredskapsarbete ska bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik, lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden. Ett annat exempel är att beslut tagits på att arbeta för att Sverige ska utveckla en god försörjningsförmåga av samhällsviktiga varor och tjänster i händelse av kris och krig där offentliga aktörer och näringsliv samt enskilda individer har en viktig roll. Ett tredje exempel är att stämman tidigare beslutat om att Sverige ska ha en god försörjningsförmåga på läkemedel i vardag, kris och krig. Naturligtvis inkluderar detta även aspekter såsom tillgång på vaccin och andra viktiga sjukvårdsprodukter.

Även om partistyrelsen menar att partiet redan har en politik som ger uttryck för flera av perspektiven som motionärerna föreslår kring förnödenhetsförsörjning så är frågan om självförsörjning mer komplex än motionärerna ger uttryck för att eftersträva. Det är inte troligt eller ens rimligt att anta att Sverige kommer vara helt självförsörjande på vare sig livsmedel eller vaccin i händelse av kris eller krig. Det är också en fråga som kan variera utifrån vilka tidsperspektiv vi talar om, eller på vilken tid av året vi talar om. Snarare menar partistyrelsen att försörjningsberedskap och försörjningsförmåga är komplexa frågor som ofta behöver ses ur ett bredare perspektiv.

Det handlar om många olika aspekter såsom konkurrenskraft, transporter, nationella produktionsmöjligheter, lagerhållning av viktiga varor och insatsvaror, logistik, självförsörjningsgrad, handelsmöjligheter, samverkan mellan näringsliv och offentliga aktörer och individens egen beredskap med mera. Pandemin visar dock att det är viktigt att självförsörjningsgraden ökar, men det handlar om alla de olika aspekter som anges ovan och det kan vara i form av avtal med näringslivet, förmåga att ställa om produktion nationellt från ett område till ett annat vid stängda gränser eller brutna globala handelskedjor. Det var exempelvis så mycket skyddsutrustning producerades nationellt i pandemins inledning när det var global brist och stängda gränser till och med inom EU. Dock kan förberedelserna för ett framtida sådant system bli bättre än vad de var i pandemins inledande skede. För ökad självförsörjningsgrad inom livsmedelsområdet är jordbrukets konkurrenskraft en viktig aspekt att jobba med och skapa bättre förutsättningar för. Det är sedan länge Centerpartiets politik. Hur detaljerna ska utformas är i huvudsak ingenting som partistämman behöver ta ställning till utan det bör göras av ansvariga utifrån bland annat olika förutsättningar inom respektive område.

Läkemedels- och livsmedelsbranscherna har exempelvis helt olika förutsättningar, och lokala och regionala behov, som kan variera över landet. Det är arbetet är i sin linda men pågående. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner avseende att stimulerad lokal produktion av mat och minskad klimatproduktion kan komma som en positiv konsekvens av detta även om det inte är syftet.

När det gäller åkermark instämmer partistyrelsen i motionens intentioner men noterar att motionären inte skriver vilken lagstiftning som behöver ändras. Partistyrelsen menar dock att skyddet av åkermark behöver stärkas för att trygga livsmedelsförsörjningen. Det kan handla om att kraven på beslutsunderlag skärps och definitionen och motiveringen av vad som utgör ett väsentligt samhällsintresse tydliggörs. Vi ser i dag att storskaliga exploateringar tenderar att undantas från det skydd för åkermark som finns i miljöbalken, samtidigt som småskalig nybyggnation på landsbygden hindras.

Därför bör en utredning tillsättas som ser över definitionerna av väsentligt samhällsintresse, och vilka eventuella förändringar och förtydliganden som behöver göras för att tillämpningen ska fungera. I de fall då åkermark ändå exploateras är det givetvis viktigt att markägaren ersätts för detta. Det är också angeläget att i den kommunala planeringen säkerställa en ansvarsfull markanvändning som inte ödelägger förutsättningarna för livsmedelsproduktionen.

Partistämman beslutade:

att ökad självförsörjningsgrad av viktiga förnödenheter utgör en viktig komponent i den fortsatta uppbyggnaden av totalförsvaret.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.50.2

10.51.1

10.51.2

10.51.3

10.51.4

10.52.1

10.52.2

10.52.3

10.53.2

10.53.3

10.53.4

Partistämman avslag följande motioner:

10.49.1

10.50.1

10.53.1

10.54: De marina myndigheterna

10.54.1 att utreda möjligheten att minska antalet marina myndigheter i Sverige.

10.54.2 att Kustbevakningen läggs ner och dess ansvar och uppdrag tas över av Sjöpolisen, Marinen och Sjöfartsverket.

10.54.3 att Sveriges nya statsisbrytare utformas så att de även kan användas av Försvarmakten till exempelvis minutläggning.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären anser att det finns för många marina myndigheter med liknande uppdrag och att det borde gå att effektivisera verksamheten genom att minska antalet myndigheter genom att föra över uppgifter till andra myndigheter. Motionären nämner exempelvis att både Sjöpolisen och Kustbevakningen har i uppgift att kontrollera fart och nykterhet till sjöss, och att både Polisen och Kustbevakningen har polisiära uppgifter. Vidare vill motionären att de svenska isbrytarna ska kunna användas operativt av marinen för minutläggning och vid krig som örlogsfartyg.

Partistyrelsen är positiv till ansatsen i motionen. En ändamålsenlig statlig förvaltning är grunden för en effektiv offentlig verksamhet och att olika myndigheters uppdrag inte överlappar varandra. Att ha flera marina myndigheter kan vara motiverat men partistyrelsen menar likt motionären att det kan vara motiverat att utreda möjligheten att minska antalet marina myndigheter i Sverige.

I en sådan översyn bör också ingå att se vilka uppgifter som istället kan utföras av andra myndigheter. Frågor som kan behöva utredas särskilt noga är den om våldsmonopol. Tullen har under senare tid fått ökade befogenheter i det brottsbeivrande arbetet och detta är på många sätt bra. Samtidigt är det viktigt att inte polisiära uppgifter som även inbegriper Polisens våldsmonopol överläts på ett lättvindigt sätt. Överlåtelse av sådana uppgifter ska alltid utredas noggrant. Vissa befogenheter kan fortsatt behöva ligga på Polisen även med en annan organisation och myndighetsstruktur än idag. Dock menar partistyrelsen att det i nuläget inte går att peka ut att just Kustbevakningen ska läggas ner, eller ens att en översyn kommer att komma till slutsatsen att någon av de marina myndigheterna ska läggas ner. En utredning bör göras med öppen ansats.

När det gäller nya isbrytare har Centerpartiet länge bevakat frågan och bland annat motionerat i riksdagen om att regeringen bör utreda hur en upphandling av nya isbrytare bäst genomförs utifrån olika behov från näringsliv och myndigheter. I försvarsberedningens rapport Värnkraft har vi ställt oss bakom formuleringar om att sjömineringsförmågan initialt bör utvecklas genom att nyttja befintligt fartygsbestånd och att det bör analyseras om andra resurser såsom Sjöfartsverkets isbrytare kan nyttjas. Med det instämmer partistyrelsen med intentionerna i motionen men konstaterar samtidigt att om och hur isbrytarna eventuellt ska kunna samnyttjas av Sjöfartsverket och Försvarmakten eller för den delen andra myndigheter, industrin eller genom ett samarbete med Finland behöver utredas och analyseras vidare innan slutlig ställning tas om exakt utformning.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

10.54.1 att utreda möjligheten att minska antalet marina myndigheter i Sverige.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.54.3

Partistämman avslog följande motioner:

10.54.2

10.55: Nordiskt försvarssamarbete

10.55.1 att Centerpartiet arbetar för ett fördjupat nordiskt samarbete enligt motionstexten och den alliansfria politiken förstärks med ett förstärkt svenskt värnpliktsförsvar.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären vill att Sverige fördjupar det nordiska försvarssamarbetet, inte minst med Finland, samtidigt som Centerpartiet drar tillbaka ambitionerna att närma sig Nato och istället stärker det svenska värnpliktsförsvaret på samma sätt som Finland.

Svenskt försvar är under stark utveckling och det har Centerpartiet varit bidragande till i stor utsträckning. Värnplikten är återaktiverad och antalet kvinnor och män som kommer göra militär utbildning med plikt, dvs. värnplikt, kommer att öka successivt över tid och 2025 uppgå till ca 8000 personer. På sikt möjligtvis fler. Det är i grunden Försvarsmaktens behov som ska styra antalet värnpliktiga.

Samtidigt utvecklas både det nordiska försvarssamarbetet, inte minst inom ramen för Nordefco, men också bilateralt, och djupast med Finland. Finland har sedan många år en uttalad Nato-option i sin säkerhetspolitiska linje, något som Centerpartiet nu lyckats bilda majoritet för i riksdagen att Sverige också bör ha. Vi tror att det svensk-finska försvarssamarbetet skulle kunna utvecklas i dess fulla potential om båda våra länder hade en uttalad Nato-option.

Partistyrelsen menar att det inte finns någon motsättning mellan att fler gör värnplikt och ett närmande till Nato eller ett svenskt Natomedlemskap. Centerpartiet vill att Sverige går med i Nato, gärna tillsammans med Finland även om vi själva fattar säkerhetspolitiska beslut som rör vårt land. Hade alla nordiska länder varit med i Nato hade också det nordiska försvarssamarbetet kunnat utvecklas i sin fulla potential. Partistyrelsen påminner också om att Sverige inte är alliansfritt som motionären menar eftersom vi med i EU. Sverige är ett land som bygger säkerhet tillsammans med andra, och den solidariska säkerhetspolitiken förutsätter att Sveriges agerande i händelse av kris eller krig är förutsägbart. Det ska inte råda några tvivel om att Sverige är ett land som tar ställning för vår och våra demokratiska grannars säkerhet närhelst den hotas av andra länder.

Partistämman avslog följande motioner:

10.55.1

10.56, 10.57: Medborgartjänst och alternativ till värnplikt

10.56.1 att Centerpartiet föreslår Riksdagen att en utredning tillsätts som har i uppdrag att ta fram ett förslag på en obligatorisk medborgartjänst för alla i varje årskull som inte antas till militär utbildning.

10.57.1 att alternativ till värnplikt inom de militära införs med inriktning mot äldreomsorg.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter att den militära värnplikten nu åter är igång och att alla kanske inte kommer bli i anspråkstagna för eller vill göra militär värnplikt, men ändå ska bidra till samhället i stort genom medborgartjänst alternativt genom att istället välja att göra plikt inom äldreomsorgen.

Personalförsörjningen inom totalförsvaret är en mycket viktig fråga att utveckla kommande år. Det är riktigt att den militära värnplikten åter är igång efter att ha legat nere under några år. Nu är den dessutom könsneutral. Från 2025 kommer ca 8000 män och kvinnor per år göra militär värnplikt.

I totalförsvarspropositionen, som riksdagen beslutade om i december 2020 och som är ett resultat av förhandlingar mellan Centerpartiet, Liberalerna och regeringspartierna identifieras personalförsörjningen inom totalförsvaret som en viktig fråga att lösa ut kommande år. Även om krigsplaceringar, avtal och frivilligrörelsen kommer vara viktiga instrument att utveckla i personalförsörjningen inom det civila försvaret kan det komma finnas situationer när detta inte är tillräckligt.

Översynen av personalförsörjningen bör innehålla en bedömning av det personalbehov som kan uppstå vid en situation med höjd beredskap och krig och hur behovet kan tillgodoses. Det är alltså behoven som ska styra. Det gäller både det militära försvaret men också det civila försvaret där försvarsberedningen föreslog att civilplikten återinförs, något som Centerpartiet har ställt sig bakom. Att göra civilplikt skulle också vara en möjlighet för den som blir inkallad med plikt men som vill göra vapenfri tjänst.

Partistyrelsen delar denna bedömning och anser att obligatorisk medborgartjänst utöver detta inte kan motiveras. Det är ett stort ingrepp i den enskilda individens självbestämmanderätt att bli inkallad med plikt, och därför är det viktigt att behovet är styrande. Idag finns ingenting som tyder på att hela årskullar behöver kallas in.

Vidare anser partistyrelsen att behovet av personal må vara stort inom äldreomsorgen men att det kan kräva specifik kunskap och kompetens för att jobba inom äldreomsorgen och att vem som helst inte kan anses vara lämplig att jobba där. Allra minst personer som kanske inte vill och som är inkallade med plikt.

Partistämman avslög följande motioner:

10.56.1

10.57.1

10.58: Cybersäkerhet

10.58.1 att Centerpartiet verkar för att Försvarsmakten, i samarbete med andra berörda myndigheter, får ett förtydligt uppdrag att säkra att ett genomgående starkt cyberförsvar i hela Sverige, på samtliga nivåer.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären menar att Sveriges cybersäkerhetsförmåga behöver bli bättre på alla nivåer i samhället och att den ordalydelse som återfinns i den beslutade totalförsvarspropositionen inte är tillräckligt skarpa, istället för *bör så ska* cyberförsvaret stärkas ytterligare. Vidare menar motionären att samhällets institutioner med många aktörer på olika nivåer, är såbara för yttre hot och attacker, och att det krävs ett robust skydd.

Motionären lyfter angelägna frågor om samhällets sårbarhet och behovet av stärkt cybersäkerhet på alla nivåer i samhället. Uttrycket *bör* i försvarspropositionen får i detta sammanhang anses vara vedertagen propositionstext. Partistyrelsen delar motionärens beskrivning av att samhället är sårbart mot cyberattacker. Därtill vet vi att utländsk makt såväl som kriminella ligger till för cyberattacker mot Sverige med flera syften; att tillförska sig information, att skada och skrämja eller för ekonomiska syften för att nämna några bevekelsegrunder. Vi vet också att sårbarheten och beredskapen att hantera denna typ av händelser ser olika ut runt om i landet. Den samlade förmågan är heller inte större än dess svagaste länk.

Det är också anledningen till att Centerpartiet vid flera tillfällen senaste året drivit på för en bättre cybersäkerhet. För att nämna några områden så har Centerpartiet föreslagit att ett cyberhemvärn inrättas, att det utvecklas kompetensstrategier på alla nivåer inom området, att Sverige får en digital haverikommission och så vidare. Därtill har vi varit med och förhandlat fram etablerandet av det cybersäkerhetscenter som nu etableras som ett samarbete mellan flera myndigheter, Försvarsmakten, Säpo, FRA och MSB. Centret ska bland annat koordinera arbetet att förebygga, upptäcka och hantera cyberangrepp och andra it - incidenter, förmedla råd och stöd avseende hot, risker och sårbarheter samt utgöra nationell plattform för samverkan och informationsutbyte med privata och offentliga aktörer inom cybersäkerhetsområdet. Centerpartiets Internationella kommitté har under våren 2021 också tagit fram en rapport "En bättre digital säkerhet - stärkt cybersäkerhet för nutid och framtid" med ett stort antal förslag som stärker svensk cybersäkerhet. För mer kommer behöva göras.

Partistyrelsen instämmer således med intentionerna i motionen men menar att alla aktörer i samhället har ett ansvar att minska sina cybersårbarheter såväl som att öka skyddet och kompetensen. Mer behöver göras av fler och Försvarsmakten har inte och ska inte ha uppgiften att driva på detta arbete över hela samhället.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.58.1

Konstitution

2.1, 2.2: Skydd för demokratin

2.1.1 att utreda vilka delar av de svenska samhällsstrukturerna som riskerar att hotas vid en framtida starkare dominans av auktoritärt inriktad politiker. Titta särskilt på lagar, rättskipande myndigheter, publika medier, forskning och utbildning samt kultur.

2.1.2 att ta fram förslag på lagar som kan täppa till sådana möjligheter.

2.1.3 att ge dessa åtgärder extra stark legitimitet genom att, där det är lämpligt och möjligt, använda krav på kvalificerade majoriteter.

2.1.4 att försvåra för avskaffandet av sådana demokratisäkrande åtgärder genom användandet av t.ex. krav på kvalificerade majoriteter.

2.1.5 att dessa förstärkningar skall införas under mandatperioden 2022-2026.

2.2.1 att Centerpartiet ska arbeta för att få till stånd ett riksdagsbeslut om förstärkta ändringsregler av en grundlag redan innan riksdagsvalet 2022.

2.2.2 att Centerpartiet i det förslaget inkluderar en quorum-regel, kvalificerad majoritet för riksdagsbeslut och krav på ordinarie riksdagsval mellan de två riksdagsbesluten.

2.2.3 att Centerpartiet därmed verkar för ett stärkt grundlagsskydd genom ett andra riksdagsbeslut under nästa mandatperiod (2022-2026).

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter frågor kring hur skyddet för demokratin i Sverige kan stärkas. Det rör frågor kring bland annat hur det kan göras svårare att ändra våra grundlagar. Motionärerna lyfter att det i dag krävs två likadana beslut av riksdagen och med ett riksdagsval emellan för att ändra en grundlag.

Centerpartiet värnar starkt våra fri- och rättigheter. I Centerpartiets idéprogram står att statens uppgift är att garantera människors grundläggande fri- och rättigheter. Där står också att för oss är de grundlagsskyddade fri- och rättigheterna, som exempelvis yttrande-, tryck- och meddelarfrihet, självklara och ska garanteras. Centerpartiet driver också sedan länge frågan om att inrätta en författningsdomstol.

Vid partistämman 2019 kom en motion på samma tema och där partistämman bland annat beslutade att en översyn av grundlagen genomförs i syfte att förstärka skyddet för det demokratiska statskicket och grundläggande mänskliga rättigheter. Från JA finns också med att en parlamentarisk översyn ska göras under mandatperioden för att stärka grundskyddet för de demokratiska strukturerna samt domstolarnas och public services oberoende.

Frågan om att stärka skyddet för public services oberoende har utretts i 2018 års tryck- och yttrandefrihetskommitté, men där blev det inte ett tillräckligt brett parlamentariskt stöd för att gå vidare med ett grundlagsskydd för public service, vilket Centerpartiet hade önskat.

För att utreda ett förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende tillsattes en kommitté i början av 2020. Den har namnet 2020 års grundlagskommitté. Den ska bland annat utreda frågan kring om det bör krävas kvalificerad majoritet vid riksdagsbeslut om grundlagsändring, om det bör införas en kvorumregel det vill säga ett

krav på att ett visst antal av riksdagsledamöterna ska delta i omröstningen vid beslut om grundlagsändring samt ifall det ska vara krav på att det måste vara ett ordinarie val emellan de två riksdagsbesluten om grundlagsändring.

Kommittén ska också utreda ett antal frågor kring att stärka domstolarnas oberoende. Kommittén har också utrett utökade möjligheter att begränsa den grundlagsskyddade föreningsfriheten i förhållande till sammanslutningar som ägnar sig åt terrorism och lämnat ett delbetänkande i mars 2021 med förslag kring detta. Utredningen ska redovisa övriga delar av uppdraget senast den 15 februari 2023.

Även ett stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet utreds nu i 2020 års valutredning. Detta är också en fråga från Januariavtalet. Utredningen ska bland annat analysera om det finns behov av ett utpekat ansvar för säkerhetsfrågor vid val och om skyddet mot olika former av påverkan på väljarna är tillräckligt eller om det kan stärkas. Utredningen lämnade ett delbetänkande i januari 2021 som berör frågor kring förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen. Hela utredningen ska redovisas senast den 15 oktober 2021.

Centerpartiet bedriver också ett kontinuerligt arbete kring att skapa bättre förutsättningar för oberoende media i hela landet och för att bevaka kulturens frihet. Partistyrelsen instämmer utifrån detta i innebörden med attsatserna i dessa motioner. Det pågår redan ett arbete med att utreda förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende samt att stärka skyddet mot manipulationer av valsystemet. Det har kommit ett delbetänkande så vissa förslag kan vara möjliga att fatta beslut om under denna mandatperiod, men de flesta av frågorna kring skydd av demokratin kommer det att vara möjligt att fatta ett första beslut om först under nästa mandatperiod.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

2.1.1

2.1.2

2.1.3

2.1.4

2.1.5

2.2.1

2.2.2

2.2.3

10.59, 10.60, 10.61: Yttrandefrihet och sociala medier

10.59.1 att lagen skärps angående publicering och delning på internet och sociala medier så att den person eller organisation som publicerar eller delar falska fakta, lögnar, påhitt eller grova personangrepp ska kunna ställas till svars och dömas i domstol enklare än vad det är idag.

10.60.1 att Centerpartiet arbetar för att lagar och förordningar som styr över de sociala medierna ses över, detta för att stärka den enskildes integritet utan att inkräkta på de som för en balanserad debatt i de sociala medierna.

10.60.2 att Centerpartiet verkar för myndigheternas arbete mot trakasserier, förföljelse av enskilda och det demokratiska samhället tas på allvar och uppmärksammas samt motverkas.

10.61.1 att Centerpartiet ska verka för en översyn av de lagutrymmen som gäller tryck- och yttrandefrihetsbrott.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter problematiken kring falsk information och personangrepp samt yttrandefrihetsbrott på internet. Motionären pekar särskilt på att detta riskerar att skada vårt demokratiska samhälle och föreslår att det

personliga ansvaret för sådant som skrivs på internet skärps. En av motionerna pekar på att de lagar och förordningar som hanterar detta inte är anpassade till den situation som råder i dag. En motion föreslår en översyn kring om lagarna är tillräckliga för att motverka och beivra yttrandefrihetsbrott på internet.

Centerpartiet bejakar ett digitalt samhälle med ett starkt skydd för yttrande- och informationsfrihet samt den personliga integriteten. Samtidigt måste rättssamhället finnas även i den digitala sfären. Hot och kränkningar är lika oacceptabla på internet som i andra sammanhang. Vi ser med oro på auktoritära regimers vilja att på politisk väg kontrollera och begränsa den frihet som digitaliseringen möjliggör och även på de påverkansförsök vi ser tecken på både i Sverige och i andra länder.

Respekten för de mänskliga rättigheterna är grunden för ett demokratiskt samhälle. Demokratin förutsätter en allmän acceptans och respekt för människors olika åsikter, oavsett om det handlar om politiska ståndpunkter, religion eller annan typ av livsåskådning. Yttrandefriheten är en av de orubbliga principer som Centerpartiet värnar.

Partistyrelsen delar motionärernas oro att falsk information som riskerar att påverka vårt demokratiska samhälle sprids på internet och att enskilda utsätts för personangrepp vilket även det riskerar att påverka demokratin. Starka värden måste vägas mot varandra när människors yttrandefrihet står mot demokratiska värden och enskildas utsatthet.

Det är viktigt att vi använder de verktyg som finns mot falsk information, såsom mediekunskap och källkritik. Det finns också tydliga behov av att bättre kunna möta hybridhot i form av bland annat informationspåverkan och Centerpartiet har därför sedan tidigare föreslagit att ett cyberhemvärn etableras.

Att inskränka människors rätt att använda sociala medier riskerar att föra oss in på en väg där åsikter kontrolleras. Redan idag är flera ärekränkingsbrott och hotbrott möjliga att använda för angrepp som sker på sociala medier. Partistyrelsen instämmer i att det är problematiskt att sociala medier används för personangrepp, men ser att vägen framåt inte nödvändigtvis ligger i ytterligare lagstiftning utan att den lagstiftning som finns används. Det kan då finnas anledning att se över hur väl de olika delarna av rättsväsendet är rustade för att agera utifrån dagens lagstiftning på området.

I utredningen Det demokratiska samtalet i en digital tid ges ett antal förslag på hur vi kan stärk motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat. Bland annat föreslås insatser för att stärka arbetet med medie- och informationskunnighet och ett utvecklat arbete med att motverka näthat mot förtroendevalda och andra utsatta grupper.

Till stor del sker den problematik som motionärerna lyfter på digitala plattformar. Inom EU sker för närvarande en diskussion om hur reglering av digitala plattformar kan utvecklas och utformas. Det finns enligt utredningen svårigheter när det gäller att utforma en reglering som är förenlig med yttrandefriheten och som är tillämpbar, ändamålsenlig och inte snabbt blir otidsenlig i förhållande till utvecklings- och förändringshastigheten när det gäller plattformarnas medieformat och affärsmodeller. Samtidigt konstaterar utredningen att de olika demokratiutmaningar som de sociala plattformarna gett upphov till är genomgripande och att självreglering inte självklart är tillräckliga. 2020 tillsattes vidare en utredning som bland annat har till uppgift att analysera och ta ställning till hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för vissa samhällsnyttiga funktioner bör utformas och en straffskärpningsgrund för brott som begås mot förtroendevalda har nyligen införts.

Mot bakgrund av att de flesta förslag som läggs fram i motionerna på olika sätt har hanterats av ny lagstiftning och pågående utredningar föreslår partistyrelsen att instämma i de motionerna och föreslår en ny att-sats med tydligare fokus på förslag som framställts i utredningen Det demokratiska samtalet i en digital tid. Partistyrelsen delar uppfattningen att spridande av falsk information kan få svåra följder men menar att detta bör hanteras genom att arbeta för mer mediekunskap och källkritik och inte genom att använda lagstiftning.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska verka för en utredning av hur demokratin påverkas av globala plattformsföretag och hur demokratin kan säkras på sikt.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.60.1

10.60.2

10.61.1

Partistämman avslag följande motioner:

10.59.1

10.62: Kriminalisering av förnekandet av Förintelsen

10.62.1 att Centerpartiet skall verka för införandet av en lag som kriminaliserar förnekandet av Förintelsen.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter att det i ett antal länder finns lagar som kriminaliserat förnekelse av historiska händelser såsom exempelvis Förintelsen. I Sverige finns en lång tradition av att hålla yttrandefriheten högt och att istället möta sådana påståenden med andra medel, som inom utbildning och initiativ som Forum för levande historia.

Centerpartiet har stark och djupt engagemang för mänskliga rättigheter och emot hat, hot, förtyck och diskriminering och har lagt fram många förslag för ett stärkt skydd mot nazism och extremism. Yttrandefriheten är central för Centerpartiet, men det betyder inte att staten behöver ge forum för alla typer av yttranden. Till exempel pågår nu ett arbete för att ta fram nya demokrativillkor för att kunna få statligt stöd för civilsamhället och trossamfunden. Hets mot folkgrupp är en begränsning av yttrandefriheten, men den är stadfast i lag och syftar till att uppnå ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle.

Förnekande av Förintelsen har lett till fällande dom när yttrandet riktat sig specifikt mot en individ. Regeringen har nu också aviserat en parlamentarisk utredning för att se över bland annat frågan om hur man bör se på att svensk rätt saknar en uttrycklig kriminalisering av urskuldande, förnekande eller flagrant förnekande av vissa brott.

Partistyrelsen ser yttrandefriheten som central och anser att alla eventuella inskränkningar av den måste övervägas mycket noga av Centerpartiet i den aviserade utredningen.

Partistyrelsen är tveksam till om kriminalisering av förnekande av Förintelsen är rätt väg att gå.

Partistämman avslag följande motioner:

10.62.1

10.63: Sveriges politik före och under andra världskriget

10.63.1 att en vitbok tages fram om Sveriges ynkliga historia före och under andra världskriget.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter Sveriges agerande före och under andra världskriget. Bland annat frågor kring malmtransporterna till Tyskland och hur Sverige agerade i fråga om flyktingar. Motionären menar att det finns många frågor som behöver belysas och efterlyser en vitbok för Sveriges agerande under denna tid.

Det är viktigt att historien belyses ur många perspektiv. Det har också bland annat skrivits såväl militärhistoriska som skönlitterära böcker och skapats andra kulturella uttryck som på skilda sätt har lyft på olika stenar kring Sveriges agerande. Detta är också en pågående process. Svenska regeringar har också sökt få klarhet kring Raul Wallenbergs försvinnande och har skapat möjligheter till att reflektera också kring hur Sverige har agerat, som genom Forum för levande historia.

Partistyrelsens syn är att frågan om Sveriges agerande före och under andra världskriget i första hand bör belysas genom den fria forskningen. Den fria forskningen studerar fortlöpande olika företeelser och förlopp och bidrar kontinuerligt till ökad kunskap och till att hålla samtal och reflektioner levande i samhället. Det bör ge bättre förutsättningar för den nödvändiga kunskapen och förståelsen om Sveriges historia och dess verkningar än en vitbok.

Partistämman avslag följande motioner:

10.63.1

1.1: Målstyrd myndighetsutövning

1.1.1 att regelverket ska utformas till att vara mer målstyrd än detaljstyrd.

1.1.2 att myndigheternas uppdrag ska vara mer av främjande och tillsyn än kontroll och revision.

1.1.3 att avgifter för kontroll och tillsyn, som idag ofta sker före, ska ske efter utförd tillsyn.

1.1.4 att handläggningstiden för tillstånd, som kan ta flera år, maximeras till 180 dagar.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter betydelsen av väl fungerande myndighetskontakter för en positiv företagsutveckling. I förvaltningslagen framgår bland annat att myndigheten i sin verksamhet ska vara saklig och opartisk och ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla.

Centerpartiet anser att det är viktigt att myndigheters hantering av ärenden sker rättssäkert och med ett gott bemötande. Myndigheterna behöver även vara mer tillgängliga för allmänheten och exempelvis kunna ge vägledning för att ärenden ska kunna hanteras så smidigt som möjligt. Det kan också gynnas av om regelverket utformas till att vara mer målstyrt än detaljstyrt.

Det är positivt med en utveckling mot att myndigheters uppdrag ska vara mer främjande och att hjälpa företag och andra intressenter att göra rätt. Samtidigt är tillsyn, kontroll och revision centrala uppgifter för att fullgöra vissa syften som myndigheter har. Tillsynen är viktig för rättssäkerheten och måste finnas kvar för att bland annat upptäcka fusk. Det är samtidigt rimligt att avgifter för kontroll och tillsyn ska tas in efter utförd tillsyn och inte före vilket kan ske. Det är också viktigt att svar kring ärenden som exempelvis privatpersoner, företag eller föreningar har hos myndigheter bereds inom rimlig tid. Centerpartiet var också pådrivande för att det i den nya förvaltningslagen skulle finnas en regel kring att myndigheten ska informera anmälaren om en tidplan för när beslut kan komma om ett ärende inte har fått ett beslut inom sex månader. Man behöver arbeta för att handläggningstiden för tillstånd bör kortas, men det är svårt att sätta en exakt tidsgräns för hur lång tid det kan få ta.

Partistyrelsen instämmer alltså i att regelverken bör utformas till att vara mer målstyrda och att det är bra om myndigheters uppdrag ska vara av mer främjande karaktär men menar samtidigt att tillsyn också ingår som en central del av vissa myndigheters uppdrag. Partistyrelsen instämmer också i intentionerna beträffande att avgifter för kontroll och tillsyn bör ske efter utförd tillsyn, samt att handläggningstiden för tillstånd bör kortas även om partistyrelsen bedömer att det inte är rimligt att sätta en exakt maxgräns för det.

Partistämman beslutade:

att myndigheters regelverk bör utformas mot att vara mer målstyrande än detaljstyrande.

att myndigheters avgifter för kontroll och tillsyn bör tas ut efter att ärendet utförts.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.1.1

1.1.2

1.1.3

1.1.4

10.64: Förvaltningsrätt

10.64.1 att Försäkringskassan ska följa svensk lag inklusive de EU-lagar som Sverige står bakom.

10.64.2 att Förvaltningsrätten ska följa lagar inom Sverige och EU.

10.64.3 att Förvaltningsrätten vid överklagande från Försäkringskassan och andra, ska delge nämndemän allt underlag samt ge den tid som ärendet behöver.

10.64.4 att Försäkringskassan och Förvaltningsrätten ska informera överklagande om att muntlig presentation kan ges.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter frågan om Försäkringskassans och förvaltningsdomstolarnas hantering av ersättningsärenden kring operationer som utförts i ett annat EU-land.

För Centerpartiet är rättssäkerhet en grundbult i ett demokratiskt samhälle. Såväl Försäkringskassan som förvaltningsdomstolarna ska följa lagarna inom Sverige och EU, och Centerpartiet förutsätter också att så sker.

Förvaltningsdomstolarna har ansvaret och är bäst lämpade att avgöra hur målen på bästa och mest effektiva sätt ska utredas och handläggas. Det är också viktigt för rättssäkerheten att man får svar inom rimlig tid. Förvaltningsdomstolarnas bedömning beträffande exempelvis vilka underlag som är relevanta, såväl juridiskt som utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, som nämndemännen därmed behöver ta del av för att ta ställning i målet, är förvaltningsdomstolarna bäst lämpade att avgöra. Rätten till muntlig förhandling är heller inte absolut inom förvaltningsprocessen, vars förfarande i huvudsak är skriftligt. Parterna har möjlighet att åberopa muntlig förhandling, men det är domstolen som avgör om en sådan är till gagn för målets utredning. Partistyrelsen anser att både Försäkringskassan och förvaltningsdomstolarna ska följa lagar inom Sverige och EU och förutsätter samtidigt att så sker och instämmer därmed med motionens intention i de delarna. Oberoende domstolar är ett värn mot auktoritär maktutövning och ett skydd för enskildas grundläggande fri- och rättigheter. I Ungern och Polen har auktoritära och populistiska partier efter att dessa kommit i regeringsställning, strävat efter att befästa sin ställning genom att ta makten över domstolarna. De har då riktat in sig i första hand mot de högsta instanserna och den centrala domstolsadministrationen. Partistyrelsen anser att domstolarna är bäst lämpade att göra de juridiska bedömningar som är relevanta i varje enskilt mål – detta är en obestridlig del av domstolarnas oberoende. Partistyrelsen ställer sig därför inte bakom krav på ökad politisk styrning av domstolarnas självständiga bedömningar vid tolkning och tillämpning av lagen. Förvaltningsprocessens skriftliga form, tillsammans med principen om fri bevisföring, innebär att domstolarna ofta får in mycket stora mängder underlag i målen. Det är domstolen som i varje enskilt fall är bäst lämpad att avgöra vilka av dessa underlag som är juridiskt relevanta för målets avgörande. Nämndemännen ska självklart ta del av alla relevanta uppgifter i målen, och får dessa redovisade för sig på det sätt som rättens ordförande anser mest lämpligt. Det är dock inte praktiskt genomförbart att nämndemännen deltar i alla delar av målets handläggning, framförallt i ljustet av rätten till en skyndsam prövning. Utifrån detta ställer sig partistyrelsen inte bakom motionens förslag i de attsatser som lyfter vilket underlag som ska delges nämndemän eller hur domstolarna informerar om muntlig förhandling.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.64.1

10.64.2

Partistämman avslog följande motioner:

10.64.3

10.64.4

10.65: Demokrati och föreningsarbete

10.65.1 att Centerpartiet skall verka för att oklarheter i tillämpningen av GDPR undanröjs så att lokala föreningar, politiska och andra, kan arbeta demokratiskt.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter hur föreningar lever med rädsla för GDPR och att det försvårar normalt föreningsarbete. Dataskyddsförordningen, GDPR, syftar till att skapa ett likvärdigt skydd av personuppgifter inom hela EU. Känsliga personuppgifter som omfattar bland annat hälsa och politiska åsikter har ett starkare skydd än som huvudregel förbjudet att behandla, men det finns undantag från denna huvudregel. Det finns möjlighet för enskilda som är berörda av behandlingen av personuppgifter att rikta klagomål på hantering av sådana som upplevs strida mot GDPR. Ytterst finns en möjlighet att vända sig till Integritetsskyddsmyndigheten med klagomål.

Centerpartiet sätter stort värde i skydd av den personliga integriteten. Det är därmed viktigt med det skydd för personuppgifter som GDPR reglerar. Särskilt angeläget är det kring känsliga personuppgifter som är extra integritetskänsliga. Samtidigt är det viktigt med stor tydlighet kring vad som gäller i tillämpningen av GDPR så att föreningar enklare förstår vad som gäller. Partistyrelsen instämmer i intentionen med att verka för att oklarheter i tillämpningen av GDPR undanröjs, men är samtidigt mån om att personuppgifter behöver skyddas, särskilt känsliga sådana.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.65.1

10.66: Beslutsprocess i riksdagen

10.66.1 att Centerpartiet skall verka för att det inrättas en funktion under riksdagen, som kan aktiveras när alla politiska läger är ense.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter att det i samhället ibland kan behövas snabba åtgärder, vilket exempelvis kan gälla folkhälsan. Förslaget är att beslut ska kunna fattas snabbt och med direkt verkställighet.

Det är regeringen som styr Sverige och har den verkställande makten. Riksdagen har bland annat uppgiften att kontrollera hur regeringen sköter sitt arbete. Under riksdagen ligger också Riksrevisionen som ska granska den verksamhet som staten bedriver. Det är också en del av riksdagens kontrollmakt.

Centerpartiet anser att det är viktigt att hålla isär dessa olika uppgifter som regering och riksdag har. Riksdagens kontrollfunktion behövs för att granska den verkställande makten som Regeringen besitter. Partistyrelsen anser utifrån detta att det inte bör inrättas en funktion under riksdagen för snabba beslut och verkställighet.

Partistämman avslög följande motioner:

10.66.1

10.67: Diskriminering mot äldre

10.67.1 att motverka ålderism och de stereotypa bilder som knyts till ålder.

10.67.2 att arbeta för att individuella faktorer ska sättas före ålder som indelningsgrund där så är möjligt.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären menar att Centerpartiet kan lyfta frågan om ålder är relevant eller har en diskriminerade effekt i alla sammanhang där ålder anges som skäl för att ha olika regler. Motionären menar också att Centerpartiet kan motverka ålderism genom att bevaka detta perspektiv i den politiska debatten och i de förslag som läggs fram.

Ålder är en av de grunder som omfattas av diskrimineringslagen. Lagen gäller inom arbetslivet men också inom flera andra samhällsområden. För Centerpartiet är det en självklarhet att motverka alla former av diskriminering. När det gäller åldersdiskriminering nämns den ofta i samband med förhållanden på arbetsmarknaden. Att utgå ifrån individuella faktorer före ålder som indelningsgrund när det är möjligt är en given centerpartistisk hållning och vi arbetar också för att motverka stereotypa bilder av människor. Detta arbete kan dock säkert förstärkas ytterligare. Partistyrelsen delar motionärens uppfattning i dessa frågor.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

10.67.1 att motverka ålderism och de stereotypa bilder som knyts till ålder.

10.67.2 att arbeta för att individuella faktorer ska sättas före ålder som indelningsgrund där så är möjligt.

10.68: Minusröst i allmänna val

10.68.1 att uppdraga till partistyrelsen och riksdagsgruppen att ta initiativ till en utredning för att undersöka förutsättningarna för, och det praktiska utförandet kring införandet av en minusröst i allmänna val.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärens lyfter möjligheten att ge alla röstberättigade två röster. En röst att lägga på det parti man tycker bäst om och en minusröst att lägga på det parti man tycker sämst om. I Sverige gäller att man har en röst att lägga.

Centerpartiet arbetar för stor delaktighet i den svenska demokratin. Valsystemets legitimitet bygger i hög grad på att systemet är tydligt och enkelt att förstå. Centerpartiet ser också ett stort värde i ett högt valdeltagande.

Partistyrelsen bedömer att en komplettering med en minusröst skulle minska valsystemets tydlighet och anser därmed inte heller att en utredning om frågan bör göras.

Partistämman avslög följande motioner:

10.68.1

10.69: Skilda valdagar

10.69.1 att Vallagen ändras så att val till Riksdagen skiljs från val till Regioner och Kommuner med valdagar som infaller enligt en varannårsmodell enligt Norsk förebild.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären föreslår att val till Riksdagen ska skiljas från val till regioner och kommuner med valdagar som infaller enligt en varannårsmodell. Motionären menar att detta skulle vitalisera det politiska landskapet och stärka det sociala kontraktet mellan kommunmedlemmarna och den verksamhet som politiken ansvarar för i regioner och kommuner.

Sverige har gemensamma valdagar för nationell, regional och kommunal nivå. Det finns länder bland annat i vår närhet som Norge och Finland som har valt en annan modell.

Vi kan se fördelar med skilda valdagar. Det gör att kommunala och regionala frågor kan få större utrymme i debatten och minskar riskerna för att dessa val hamnar i skuggan av rikspolitiken. Det kan också vara en fördel

för de politiska partierna som då behöver hålla sina organisationer alerta. Samtidigt finns en betydande risk för att valdeltagandet skulle minska. Det vore mycket olyckligt för legitimiteten för de valda församlingarna och för tilltron i samhället.

Partistyrelsens uppfattning är därför som tidigare att riksdagsvalet och valen till regioner och kommuner ska hållas samtidigt.

Partistämman avslag följande motioner:

10.69.1

10.70: Kandidatur

10.70.1 att alla kandidater måste vara bosatta och mantalsskrivna inom den valkrets man kandiderar för i samtliga allmänna val.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter vikten av att en kandidat har en bred kunskap och kännedom om sin valkrets för att kunna fatta så kompletta och kompetenta beslut som möjligt. Motionären lyfter också betydelsen av den geografiska spridningen inom de politiska församlingarna.

Idag finns möjligheten för partierna att placera en kandidat på en valsedel för en valkrets där kandidaten inte är bosatt eller mantalsskriven i, så länge som kandidaten är det inom den kommunen eller regionen. För val till riksdagen behöver kandidaten inte vara mantalsskriven i den valkrets som den kandiderar i.

Centerpartiet ser betydelsen av att kandidater är väl förankrade och insatta i de lokala och regionala förutsättningarna för den valkrets som de ska representera. Samtidigt så är värdet av föreningsdemokrati och lokalt förankrade beslut stort.

Grundprincipen bör fortsatt vara att kandidaten ska bo och vara mantalsskriven i den valkrets man kandiderar i. Det kan dock finnas tillfällen då det kan vara lämpligt att göra ett avsteg från den principen och partistyrelsen anser inte att den möjligheten bör tas bort.

Partistämman avslag följande motioner:

10.70.1

10.71: Ledamöter i Riksdagen

10.71.1 att alla nya politiker skall ha arbetat minst 5 år utanför politiken.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter det ansvar det innebär att vara riksdagsledamot med bland annat ansvar för statsbudgeten. I Sverige är man valbar i allmänna val från 18 års ålder.

Det är en grundläggande demokratisk princip att det är den enskilda väljaren som bestämmer vem den vill lägga sin röst på. Vi har också personval i Sverige, vilket Centerpartiet också anser är positivt.

Det finns också ett stort värde med att de folkvalda också representerar väljarna och det omfattar då även exempelvis studerande personer. Partistyrelsens uppfattning är därmed att gällande ordning med 18-årsgränsen ska vara kvar.

Partistämman avslag följande motioner:

10.72, 10.73: Rösträttsålder

10.72.1 att rösträttsåldern sänks till 16år i de allmänna valen 2022 eller senast vid valet 2010.8.

10.72.2 att Centerpartiet agerar för att EU-länderna enas om en rösträttsålder på 16-år.

10.72.3 att forskning kopplas till genomförandet för att belysa hur demokratiprocessen påverkas av en förändrad rösträttsålder.

10.73.1 att Centerpartiet verkar för att sänka rösträttsåldern till 16 år i kommunval, regionval och riksdagsval.

10.73.2 att Centerpartiet verkar för att sänka rösträttsåldern till 16 år i valet till Europaparlamentet.

10.73.3 att Centerpartiet verkar för att kommuner och regioner ska få ansöka om sänkt rösträttsålder till 16 år redan i valet 2022.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter bland annat att demokratiutredningen "Låt fler forma framtiden" från 2016 föreslår försöksverksamhet från 16 år. Motionärerna menar att det är bra för samhället att medborgare tidigt får möjlighet att delta i den politiska processen och att Sverige bör främja ett demokratiskt deltagande genom att sänka rösträttsåldern.

I Sverige har vi 18-årsgräns för röstning i allmänna val. Den som är 16 år och medlem i Svenska kyrkan får rösta i kyrkovalet. Vissa länder har 16-årsgräns på regional och kommunal nivå.

Ungas drivkraft, kompetens och engagemang behöver tas tillvara för en bättre samhällsutveckling. Centerpartiet anser att det är viktigt att stärka ungas inflytande. Det kan göras bland annat genom att kommuner kan använda ungdomsråd som remissinstans. Det är viktigt att lyssna till dem i alla avseenden som rör deras liv så att de till exempel har inflytande över sin skolsituation.

Att stärka ungas tilltro till vårt gemensamma samhälle är givetvis också en mycket viktig uppgift. Centerpartiet driver också sedan tidigare att unga ska få rösta i de allmänna valen från året de fyller 18 år.

Partistyrelsen anser dock som tidigare att rösträtten bör vara kopplad till valbarheten som bör ligga vid myndighetsåldern. Partistyrelsen anser därmed att det inte är rimligt att sänka rösträtten i allmänna val, och att det inte heller bör finnas möjlighet för kommuner och regioner att ansöka om sänkt rösträttsålder till valet 2022. Partistyrelsen anser då också att Centerpartiet inte bör agera för att EU-länderna ska enas om en rösträttsålder på 16 år. Utifrån detta så blir inte heller forskning kring hur ett genomförande av en förändrad rösträttsålder skulle påverka demokratiprocessen aktuell.

Partistämman avslög följande motioner:

10.72.1

10.72.2

10.72.3

10.73.1

10.73.2

10.73.3

2.3, 2.4, 2.5, 2.6: Villkor för förtroendevalda

2.3.1 att Centerpartiet tar initiativ till att nämnda kryphål i lagstiftningen elimineras.

2.4.1 att Sverige driver på EU för att införa ett system med ersättare för ledamöterna i EU-parlamentet.

2.5.1 att stärka det interna arbetet för jämställd representation.

2.5.2 att aktivt stötta kvinnor på förtroendeuppdrag med riktade insatser.

2.5.3 att politiska uppdrag ska ge ekonomisk ersättning och vara möjliga att kombinera med både arbets- och familjeliv.

2.5.4 att hot och trakasserier mot förtroendevalda tas på allvar genom interna stödinsatser och stöd i att anmäla hot och trakasserier.

2.5.5 att stärka det interna arbetet med uppföljning av kvinnor som avslutar sina förtroendeuppdrag.

2.5.6 att medverka till bättre villkor för ledamöter i EU-kommissionen och EU-parlamentet.

2.6.1 att Centerpartiet verkar för att föräldraledighet möjliggörs vid politiska uppdrag.

2.6.2 att ta fram underlag som är till stöd för hur kommunerna kan genomföra förändringarna.

2.6.3 att ge Centerpartiets riksorganisation (RO) i uppdrag att ta fram riktlinjer för föräldraledighet för att stötta kretsar och distrikt internt i Centerrörelsen.

Partistyrelsens yttrande:

En motionär lyfter den möjlighet som finns i lagstiftningen kring pensionsavtal för förtroendevalda som gör det möjligt att komma undan avräkning på pensionen genom att ta ut aktieutdelning i stället för lön från ett bolag. En annan motionär lyfter konsekvenser av att det inte finns ett system med ersättare för ledamöterna i Europaparlamentet. Motionären nämner att det finns en möjlighet att vara ledig en tid vid barnafödande men det finns då ingen ersättare som kan gå in. Flera motionärer lyfter också svårigheten att kombinera det politiska uppdraget med familjeliv även gäller EU-kommissionärer. Flera motionärer pekar bland annat på behovet av att stärka vårt arbete för en jämställd representation samt att ge stöd till kvinnor som är förtroendevalda och följa upp de avhopp som sker bland kvinnor på högre förtroendeuppdrag

Centerpartiet tycker generellt att det rimligt att få ersättning när man innehar ett offentligt politiskt uppdrag. Däremot ser vi ingen rimlighet med generösa pensionsavtal som leder till betydande avgångsvederlag. Samtidigt värnar Centerpartiet det kommunala självstyret och menar att det därför ska finnas möjlighet att ha olika lokala sätt att hantera dessa frågor.

Centerpartiet arbetar för ett jämställt samhälle. Det gäller inte minst möjligheten att ta politiska uppdrag. I Europaparlamentet finns inte ett system för ersättare vilket försvårar möjligheten att vara föräldraledig. Centerpartiet har röstat för ett förslag om att inrätta ett system med ersättare för förtroendevalda i Europaparlamentet.

Centerpartiet vill att det ska vara möjligt att kombinera politiska uppdrag med familjeliv när det gäller alla offentliga politiska uppdrag. För fritidspolitiker är det också viktigt att de går att kombinera även med arbetslivet. En del av detta kan underlättas av om det är möjligt att få föräldraledighet även för uppdrag som inte är på heltid. Denna möjlighet finns i vissa kommuner men inte överallt. Ekonomisk ersättning och kompensation för inkomstbortfall vid tjänstledighet utgår också normalt vid offentliga politiska uppdrag.

Beträffande att stärka internt arbete för jämställd representation samt stötta kvinnor på förtroendeuppdrag med riktade insatser samt följa upp avhopp så fattade partistyrelsen i december 2020 beslut om att bifalla ett medlemsinitiativ som föreslog att en jämställdhetsrapport skulle tas fram för att se över jämställdheten i centerrörelsen samt ta fram förslag på åtgärder för att öka den. Arbetet kom igång under våren 2021 och en rapport kommer att vara klar till stämman 2021. Utifrån de rekommendationer som kommer fram i rapporten kommer partistyrelsen att fatta beslut om fortsatta steg för att skapa en mer jämställd centerrörelse.

Rapporten kommer bland annat att titta på frågor som rör en jämställd representation, dvs antalet kvinnor och män på olika interna och externa poster och hur det har utvecklats över tid samt vad vi behöver göra för att skapa en jämnare fördelning.

Rapporten kommer också att beröra kvalitativa frågor kring jämställdhet, som rör bland annat stöd från organisationen, upplevelsen av trygghet i uppdrag och medlemskap samt hur frågor som rör jämställdhet tas om hand och genomförs i organisationen eller drivs i de politiska församlingarna.

Att stötta förtroendevalda så att de kan genomföra sina uppdrag är en grundfråga för ett politiskt parti. Genom att genomföra riktade insatser till kvinnor med förtroendeuppdrag så kan vi göra vad vi kan för att fler kvinnor ska ha kvar sina uppdrag. Och genom att följa upp de som avgår så lär vi oss mer om vad vi som parti kan göra för att skapa en politisk miljö där både kvinnor och män får, och tar, platser och får det stöd och den uppbackning som behövs av partiet. Under denna mandatperiod har flera insatser gjorts för att stötta våra förtroendevalda.

För kvinnor på politiska toppositioner i kommuner och regioner har det bland annat skapats ett nätverk tillsammans med Centerkvinnorna vilket har varit så framgångsrikt att det finns önskemål om att fler ska kunna vara med i liknande nätverk.

Med anledning av att en jämställdhetsrapport är under framtagande som ska beskriva jämställdheten i rörelsen och föreslå åtgärder för att stärka den så föreslår partistyrelsen att instämma i motionens intentioner för de attsatsen som berör det interna arbetet.

Inom Centerpartiet har vi utvecklat en stödfunktion som bland annat innehåller en anmälnings-mail, incident@centerpartiet.se, där medlemmar och förtroendevalda kan rapportera in incidenter. Det ger oss information om vad som sker och vi kan även upptäcka eventuella samordnade kampanjer mot oss från olika radikala organisationer och i de fall det efterfrågas stöd och hjälp i hanteringen så kan vi bidra med det också. I de delarna finns även flera checklistor på Connect om hur man agerar när man blir utsatt men även hur man kan tänka in säkerhets- och trygghetsaspekten redan innan något händer. Vi har även utbildat flera medarbetare i att kunna hantera och stötta de som varit utsatta. Utifrån detta instämmer partistyrelsen i intentionerna i motionen i den delen.

Partistyrelsen instämmer i intentionen i att-satsen som handlar om lagstiftningen kring pensionsavtal utifrån att partiet inte förespråkar generösa pensionsavtal för politiker, men samtidigt ser betydelsen av det kommunala självstyret vilket möjliggör olika lösningar.

Partistyrelsen delar uppfattningen om att verka för att föräldraledighet möjliggörs vid politiska uppdrag och det har partiet i vissa delar redan arbetat för, men det finns mer att göra. Mer om detta finns i stämmoprogrammet En starkare liberal demokrati. Partistyrelsen vill också tydliggöra att det är just möjligheten att kombinera politiska uppdrag inom EU med familjeliv som gör att partistyrelsen instämmer i den delen.

Partistyrelsen finner det också rimligt som det föreslås i en annan att-sats att stöd tas fram för hur kommuner kan genomföra förändringar som gör det möjligt att vara föräldraledig från politiska uppdrag men menar att den frågan skulle kunna hanteras inom SKR.

Partistämman beslutade:

Partiets jämställdhetsrapport ska delges i sin helhet för medlemskåren, på lämpligt sätt.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

2.6.1 att Centerpartiet verkar för att föräldraledighet möjliggörs vid politiska uppdrag.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

2.3.1

2.4.1

2.5.1

2.5.2

2.5.3

2.5.4

2.5.5

2.5.6

2.6.2

Partistämman avslag följande motioner:

2.6.3

10.74: Svenska kyrkan

10.74.1 att Centerpartiet ska verka för avskaffande av lagen om Svenska kyrkan, särskilt de paragrafer som handlar om trossamfundets bekännelse, täckningsgrad och interna styrningsformer, samt

10.74.2 att Centerpartiet ska verka för att tillsammans med Sverige största socialistiska parti lämna kyrkovalet till förmån för kyrkomedlemmars självständiga styre.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären menar att det är dags att ta ytterligare steg för kyrkans självständighet, både i relation till staten och Centerpartiet och anser att det ligger i linje med partiets decentraliseringsideologi att driva på för att särlagstiftningen för Svenska kyrkan avskaffas. Motionären menar också att Centerpartiet bör lämna kyrkovalet till kyrkomedlemmars självständiga styre.

Lagen om Svensk kyrkan bygger på en tvåpartsöverenskommelse mellan Staten och Svenska kyrkan som tillkom i samband med att Staten och Svenska kyrkan skildes åt år 2000. Detta förgicks av ett omfattande utrednings- och förhandlingsarbete.

Vid partistämman 2011 behandlades en motion som yrkade på ett upphävande av lagen om Svenska kyrkan. Partistämman avslag det yrkandet och framhöll bland annat att många stora frågor såsom hanteringen av begravningsväsendet och kulturarvsansvar regleras i lagen om Svenska kyrkan och att den just bygger på en tvåpartsöverenskommelse.

Bland Centerpartiets medlemmar finns en lång tradition av engagemang i Svenska kyrkan och partiet har i tidigare liksom årets kyrkovalet valt att ställa upp under partibeteckning, dvs. som "Centerpartiet".

Partistämman 2017 behandlade en motion som föreslog att Centerpartiet inte skulle ställa upp som nomineringsgrupp för kyrkovalet 2021 samt att de medlemmar som önskade forma en centerpolitisk nomineringsgrupp istället skulle stötts organisatoriskt och ekonomiskt. Motionen avslags i enlighet med Partistyrelsens förslag. I sitt yttrande lyfte Partistyrelsen fram att det inom Centerpartiet finns en lång tradition av engagemang i Svenska kyrkan och att partiet därför tidigare valt att ställa upp i kyrkovalet under partibeteckning, dvs. som "Centerpartiet". Argumenten för detta har varit att det för Centerpartiet är viktigt att väljarna i kyrkovalet tydligt får ta del av vilka grundvärderingar och vilken ideologi som bär en nomineringsgrupp i valet.

Genom att använda Centerpartiet som namn för vår nomineringsgrupp blir det därmed tydligt för väljarna att det är Centerpartiets värdegrund som våra kandidater utgår från. Vidare påtalade Partistyrelsen i sitt yttrande att det formellt enligt Centerpartiets arbetsordning är Partistyrelsen som beslutar om Centerpartiets deltagande i kyrkomötet och frågan därför inte ska avgöras av en partistämman.

Utifrån ovanstående anser partistyrelsen att det inte finns anledning att förändra relationen mellan staten och Svenska kyrkan. Partistyrelsen står också kvar vid sitt ställningstagande om Centerpartiets deltagande i kyrkovalet.

Partistämman avslag följande motioner:

10.74.1

10.74.2

10.75: Ansökan om askspridning

10.75.1 att individen själv ska kunna ansöka i förväg för att få beslut om vald plats är lämplig för att på så sätt veta vart man kommer att bli strödd.

Partistyrelsens yttrande:

I motionen lyfts frågan om att man idag inte kan ansöka om att sprida aska i förväg, alltså medan man ännu är i livet. Tillstånd söks hos Länsstyrelsen och ansökan kan endast göras efter att man har avlidit. Däremot finns i princip möjligheten att på förväg bestämma sin begravningsplats genom att göra upp med en kyrkogårdsförvaltning om en familjegrav på en anvisad plats.

Valfrihet är en viktig fråga för Centerpartiet. Det finns säkert sätt att påverka var man kan komma att få sin aska strödd redan idag, men då genom någon typ av testamente. Men den enskilde vet inte om det kommer att bli så. Länsstyrelsen behöver såklart fortsatt bedöma om platsen är lämplig och övriga hänsyn som måste tas. Det bör ändå vara möjligt att få ett tillstånd medan man är i livet så att man kan styra över var man kommer bli strödd. Partistyrelsen instämmer alltså i uppfattningen som framförs i motionen.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska verka för att det ska vara möjligt att ansöka om tillstånd för plats för spridning av egen aska på förhand.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

10.75.1